

İHMAL İSTİSMAR VE ŞİDDET

KİLİS
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ

**KILIS REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
İHMAL İSTİSMAR VE ŞİDDETİ ÖNLEME KILAVUZU
HAZIRLAMA KOMİSYONU**

MUSTAFA ELMALI

GÖKHAN SUCU

RAZİYE KAÇAR

HATEM CALBAN

BETÜL UÇAR

BERNA GÜNEŐ

ECEM ERGÜLEN YAVUZ

ZEYNEP DUMAN

**KILIS
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ**

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	4
Sunuş	6
1.İHMAL.....	9
1.1.1. Fiziksel İhmal Nedir?	9
1.1.2. Eğitimsel İhmal Nedir?.....	9
1.1.3. Duygusal İhmal Nedir?.....	9
1.2. BİR ÇOCUĞUN İHMAL EDİLDİĞİNİ NASIL ANLARIZ?.....	10
1.3. EN ÇOK HANGİ ÇOCUKLAR İHMALE MARUZ KALIR?.....	10
1.4. İHMALİN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ NELERDİR?	10
1.5. ÇOCUK İHMALİNİ ÖNLEMELİK İÇİN NELER YAPILABİLİR?.....	10
1.6. KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİRLER.....	10
1.7. İHMAL BİLDİRİMİ.....	11
1.7.1 Kimler İhmal Bildiriminde Bulunabilir?	11
1.7.2 Çocuk İhmali Durumunda İzlenecek Yollar.....	12
1.8 İHMALİ ÖNLEMEDE OKUL YÖNETİMİNİN SORUMLULUKLARI.....	12
1.9 PSİKOLOJİK DANIŞMAN, YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERE YÖNELİK YAPILABİLECEKLER:	13
1.10.İŞ BİRLİĞİ YAPILACAK KURUM VE KURULUŞLAR:.....	13
2. İSTİSMAR	15
2.1. TEMAS İÇEREN CİNSEL İSTİSMAR TÜRLERİ:.....	17
2.2. TEMAS İÇERMİYEN CİNSEL İSTİSMAR TÜRLERİ:.....	17
2.3. ÇOCUK İSTİSMARINI KOLAYLAŞTIRAN BAŞLICA RİSK FAKTÖRLERİ:	17
2.3.1. Çocuk ile İlgili Risk Faktörleri:.....	17
2.3.2. Anne-Baba Ya Da Bakım Veren ile İlgili Risk Faktörleri:	18
2.3.3. Ailenin Sosyal Yapısı ile İlgili Risk Faktörleri:	18
2.3.4. Toplumla İlgili Risk Faktörleri:.....	18
MEVZUAT	19
SUÇU BİLDİRME İLE İLGİLİ MEVZUAT	20
İSTİSMAR VAKALARINDA YAPILACAKLAR.....	21
Çocuk İstismarını Önlemede Okul Yönetiminin Sorumlulukları.....	22
Çocuk İstismarını Önlemede Öğretmenlerin Sorumlulukları.....	22
Çocuk İstismarını Önlemede Okul Psikolojik Danışmanlarının Sorumlulukları	22

İstismarı Önlemede Ebeveynlere Öneriler:	23
İstismarı Önleme Çalışmaları	24
İŞBİRLİĞİ YAPILABİLECEK KURUMLAR	25
YALAN BEYAN VE İFTİRA	27
3.ŞİDDET	30
Şiddet Türleri Nelerdir?.....	30
ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDET	30
EĞİTİM KURUMLARINDA ŞİDDET:	31
Okul şiddeti için risk faktörleri olarak da şunlar belirtilmektedir:	32
ŞİDDETİN BELİRTİLERİ	32
YASAL DÜZENLEMELER.....	33
Şiddetle İlgili Önlemler	34
Okul Yöneticilerinin Alacağı Önlemler:	34
Öğretmenlerin Alabileceği Önlemler:	34
Psikolojik Danışman-Rehber Öğretmenlerin Alabileceği Önlemler:.....	35
Velilerin Alacağı Önlemler:	35
ÖNLEYİCİ ÇALIŞMALAR	35
İlgili Kurum ve Kuruluşlar	36
ETKİNLİKLER UYGULANIRKEN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR:.....	38
VELİ ETKİNLİKLERİ	39
TANIŞMA-ISINMA ETKİNLİĞİ	39
Cinsel İstismarla İlgili Doğru ve Yanlışlar.....	43
ÖĞRENCİ ETKİNLİKLERİ.....	62
TANIŞMA-ISINMA ETKİNLİĞİ	62
ÖĞRETMEN ETKİNLİKLERİ	80
TANIŞMA-ISINMA ETKİNLİĞİ:.....	80

Önsöz

Kilis İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde görev yapan Kilis Rehberlik ve Araştırma Merkezimiz ile çalışma alanlarımızdan birisi olan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini, alanında yetişmiş uzmanlarımız vasıtasıyla fonksiyonel bir şekilde sunma gayesi içerisindeyiz. Psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları kapsamında koruyucu ruh sağlığı hizmetini uyum ve davranış sorunları olan, kendini gerçekleştirme gayesi bulunan herkese ulaştırmayı amaçlamakta ve ruh sağlığını olumsuz etkileyen travmatik konularda farkındalığı, bilinci ve doğru bilgiyi kazandıracak her türlü çalışmayı heyecanla desteklemekteyiz. Özellikle her türlü davranış problemini tetikleyen, psikolojik iyi oluşu olumsuz etkileyen ve bu olumsuz etkilerin nesilden nesile taşınmasını sağlayan ihmal, istismar ve şiddetin önüne geçmek, bu tür travmatik yaşantılarla mücadeleyi sağlamak, geleceği tertemiz inşa etmek bu kadim mesleğe sahip olan bizlerin boynunun borcudur. Vicdani sorumluluğun da ötesinde ihmal etmeyen, istismar etmeyen, şiddet uygulamayan nesilleri yaşama kazandırmak asli vazifemizdir. Desteklemek varken ihmal eden, korumak varken istismar eden, sevmek varken şiddet uygulayan hastalıklı zihinlere şifa olan psikolojik danışmanlarımız her zaman vakalara profesyonel müdahalelerde bulunmakta fakat ruh sağlığı yerinde toplumlar yetiştirmek ancak bireyin yaşam alanındaki tüm sosyal mikrokozmoslarının sağlıklı işbirliği ile gerçekleşebilmektedir. Bu asgari müşterek ise doğru bilginin muhataplarına doğru yollarla ulaşmasıyla mümkündür. Bu uğurda doğru bir yol olma maksadı taşıyan kurumumuz, Kilis Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan ve toplumların kanayan bir yarası olan ihmal, istismar ve şiddet konularına değinen bu kıymetli çalışmada emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür eder

dergimizin öğrencilerimiz, öğretmenlerimiz ve velilerimiz başta olmak üzere tüm bireylere faydalı olmasını dilerim.

Abdulkadir ALTAY

Kilis İl Milli Eğitim Müdürü

Sunuş

İhmal, istismar ve şiddet ile ilgili sorunlar; son yıllarda okullarımızda yaygınlaşarak ve artarak devam etmektedir. Bu durum; çocukların fiziksel, duygusal ve zihinsel sağlığına ciddi zararlar vermektedir. Eğitim sistemi içerisinde, öğretmenlerin özellikle Psikolojik Danışman/Rehber öğretmenlerin başvurabilecekleri kaynaklar olmasına rağmen hem bilgi hem de bu konuda sağaltım yapabilecek yapılandırılmış bir programın olmaması bizi böyle bir kılavuzu hazırlamaya sevk etmiştir.

Okullarda ihmal, istismar ve şiddet konuları, çocukların hayatlarında kalıcı izler bırakabilen travmatik deneyimlere yol açabilir bu nedenle konu hakkında herkesin farkındalık seviyesinin artması gerekmektedir. Çocukların eğitim hayatlarına, özgüvenlerine ve kişisel gelişimlerine zarar verebilir. Bu konuda toplumun birlikte hareket etmesi gerekir. Okullarda yaşanan ihmal, istismar ve şiddet vakaları, sadece çocukların değil, aynı zamanda toplumun genel sağlığı açısından da önemli bir tehdit oluşturmaktadır.

Kılavuzda, ihmal, istismar ve şiddetin ne demek olduğu ve çeşitleri hakkında kısaca bilgilendirme yapılmaya çalışılmıştır. Okullarda bu konularla ilgili olarak neler yapılabileceği konusunda öneriler sunulmuştur. Aynı zamanda bu konunun hassasiyetine de vurgu yaparak okuyucuları konuyla ilgili olarak nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilgilendirme amaçlanmıştır. Geliştirilen etkinliklerin öğrenciler üzerinde sağaltım yaparak kendilerini daha iyi hissetmeleri, psikolojik sağlamlıklarının artırılması hedeflenmektedir.

Kilis Rehberlik ve Araştırma Merkezi bünyesinde okul psikolojik danışmanlarının desteği ile bir komisyon oluşturulmuş ve bu konuda çalışma yapılmıştır. Elinizdeki bu kitap okullarımızda görev yapan

psikolojik danışman/rehber öğretmenlere, velilere ve diğer sınıf/branş öğretmenlerine yol göstermesi amacıyla hazırlanmıştır. Çocukların okulda güvende hissetmelerini sağlamak için okullarda ihmal, istismar ve şiddet konularını ele alarak ebeveynlerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bu konuda neler yapabilecekleri konusunda fikirler sunmaktadır.

Emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Ortaya çıkan bu çalışmaların meslektaşlarımıza fayda sağlayacağını umuyorum.

Mustafa ELMALI

Uzman Psikolojik Danışman

İHMAL

1.İHMAL

İhmal: Çocuğun beslenme, barınma, sağlık, giyim korunma ve gözetim gibi yaşamsal ihtiyaçlarının kendisine bakmakla yükümlü kişilerce karşılanmamasıdır. (Sağlım, 2022)

1.1. İHMAL ÇEŞİTLERİ NELERDİR?

- Fiziksel ihmal
- Eğitimsel ihmal
- Duygusal ihmal

1.1.1. Fiziksel İhmal Nedir?

- Çocuğun temel tıbbi gereksinimlerinin karşılanmaması
- Çocuğun önlenemez rahatsızlıklardan korunmaması
- Ciddi bir sağlık sorununda acil ve doğru tıbbi yardımın aranmaması
- Çocuğun, bakacak yetkin kişiler bulunmadan ve uzun süreler boyunca yalnız bırakılması
- Çocuğun gece geç saatlere kadar nerede olduğunun bilinmemesi ve umursanmaması
- Çocuğa düzenli ve besleyici öğünlerin, temiz ve yeterli giysisinin sağlanmaması

1.1.2. Eğitimsel İhmal Nedir?

Çocuğun gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçlarının tutarlı olarak karşılanmamasıdır.

- Çocuğun zorunlu yaşa gelmesine rağmen okula gönderilmemesi
- 18 yaşın altında olmasına rağmen çalışmaya zorlanması
- Okula devamlılığının sağlanmaması
- Okula devam etmediği bilinmesine rağmen müdahalede bulunulmaması
- Eğitim başarısı için gerekli ihtiyaçların karşılanmaması ve gerekli desteğin sağlanmaması

1.1.3. Duygusal İhmal Nedir?

- Çocuğa yetersiz ilgi ve şefkat göstermek
- Çocuğun aile içi kötü muamele ve şiddete şahit olmasına izin vermek
- Alkol ve/veya uyuşturucu kullanmasına izin vermek
- Çocuğun suç işleme, aşırı saldırganlık gibi uyumsuz davranışlarına destek olmak veya izin vermek
- Çocuğun duygusal veya davranışsal probleminde gerek duyduğu profesyonel psikolojik desteği almasına engel olmak veya geciktirmek.

1.2. BİR ÇOCUĞUN İHMAL EDİLDİĞİNİ NASIL ANLARIZ?

Eğer bir çocuk;

- Okuldan sık sık uzak kalıyorsa
- Yemek veya para için dilencilik yapıyor veya çalıyorsa
- İhtiyacı olan doktordan mahrum kalıyorsa
- Sürekli pis giyiniyor ve kötü kokuyorsa
- Vücudu aşırı derecede zayıf düşmüş ise
- Kendi kendine zarar veriyorsa
- Alkol veya diğer uyuşturucuları kullanıyorsa
- Evinde ona bakan kimse bulunmadığını belirtiyorsa ihmale maruz kaldığını düşünebiliriz.

1.3. EN ÇOK HANGİ ÇOCUKLAR İHMALE MARUZ KALIR?

- 0-3 yaş arası çocuklar
- Hasta veya özel gereksinimli çocuklar
- Kız çocukları

1.4. İHMALİN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ NELERDİR?

- Yalnızlık ve korunmasızlık hissi
- Öğrenme güçlüğü
- Davranış problemleri
- Yaşlılarıyla ve çevreyle iletişimde başarısızlık
- Ölüme kadar varabilen sağlık problemleri
- İlgilenebilmek için sağlık problemi yaratma eğilimi, sürekli fiziksel problemler
- Gelişim geriliği
- Yemek istifleme alışkanlığı

1.5. ÇOCUK İHMALİNİ ÖNLEMELİK İÇİN NELER YAPILABİLİR?

- İstismar riski altında olan çocukları korumak
- Aile bilincini güçlendirmek ve aileleri destekleme amaçlı bilgilendirmek
- Toplum farkındalığını arttırmak
- Pozitif ebeveynlik becerilerini arttırmak(ZONGULDAK/GÖKÇEBEY-Bakacakadı Durmuş Demirel Ortaokulu, 2024)

1.6. KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİRLER

Çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Bunlardan;

a) Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,

b) Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,

c) Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,

d) Sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına,

e) Barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya, yönelik tebirdir. Hakkında, birinci fıkranın e bendinde tanımlanan barınma tedbiri uygulanan kimselerin, talepleri hâlinde kimlikleri ve adresleri gizli tutulur. Tehlike altında bulunmadığının tespiti ya da tehlike altında bulunmakla birlikte veli veya vasisinin ya da bakım ve gözetiminden sorumlu kimsenin desteklenmesi suretiyle tehlikenin bertaraf edileceğinin anlaşılması hâlinde; çocuk, bu kişilere teslim edilir. Bu fıkranın uygulanmasında, çocuk hakkında birinci fıkrada belirtilen tedbirlerden birisine de karar verilebilir. (Mevzuat, 2024)

1.7. İHMAL BİLDİRİMİ

Eğer bir çocuğun ihmal edildiği biliniyor veya şüpheleniliyorsa;

- Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ALO 183)
- Çocuk polisi/karakollar,
- Cumhuriyet savcıları
- Çocuk İzlem Merkezi olan kurumlarla iletişime geçerek bildirilmelidir.

1.7.1 Kimler İhmal Bildiriminde Bulunabilir?

- Çocuğun kendisi,
- Aile bireyleri,
- Bilgisi veya şüphesi olan her birey ihmali bildirmekle yükümlüdür.

1.7.2 Çocuk İhmali Durumunda İzlenecek Yollar

1-Okuldaki öğrencilerin fiziksel (fiziki muayene yapmadan, morluklar, şişlik, kızarıklık vb.) ve psikolojik değişiklikleri (içe kapanma, sinirlilik, iştahsızlık vb.) okul personeline takip edilir.

2-Fiziksel ve psikolojik değişiklikler gözlenen öğrenciler hakkında ayrıntılı bilgi almak amacıyla sınıf/şube öğretmenleri ve okul yönetimi ile işbirliğine gidilir.

3-İhmal edilen öğrencinin kim/kimler tarafından ihmal edildiği tespit edilir.

4-İhmal edilen öğrenci ile görüşme yapılır.

5- İhmal edilen öğrencinin velisi ile görüşme yapılır

6-Çocuğa yönelik ihmalin devam etmesi halinde adli ve kolluk birimleri ASHB'ye (il/ilçe müdürlükleri, ALO 183 telefon hattı vb.) okul yönetimi iş birliği ile bildirimde bulunulur.

7-Öğrenciye yönelik görüşme süreci planlanarak uygulanır.

8-Görüşme süreci hakkında aile, öğretmen ve okul yönetimine gerekli bilgilendirme yapılır ve gerekli desteğin sağlanması için işbirliğine gidilir.

9-Gerekli hallerde öğrenci; çocuk ve ergen ruh sağlığı merkezleri gibi sağlık kuruluşlarına yönlendirilir.

10-Yaşanan ihmal durumları için öğrenci ile yapılan görüşme sonrasında tutanak tutulur ve ASHB bildirimde bulunulur.

1.8. İHMALİ ÖNLEMEDE OKUL YÖNETİMİNİN SORUMLULUKLARI

Eğitim İhmalini Belirleme ve Önleme: Okul yönetiminin en önemli görevleri arasındadır. Eğitim ihmal, çocuğun okula kayıt olmadığı, çocuğun okula aşırı devamsızlık yaptığı veya çocuğun özel eğitim hizmetlerinden yeterince yararlanmadığı durumlarda meydana gelmektedir (Legano, Mc Hugh ve Palusci, 2009). Bir çocuk okula kayıt olmamışsa bunun sebebi öğrenilmeli, çocuğa ve ailesine eğitim danışmanlığı sağlanmalı ve gerekli durumlarda ilgili kurumlara bildirimde bulunulmalıdır. Aynı zamanda, okula kayıtlı öğrencilerin okul performansını, okula devam etmediği günleri değerlendirmeli, bu devamsızlıkların kaynağı öğrenilerek, bu konuda önlemler alınmalıdır. Örneğin, bir öğrenci ailesinin ekonomik durumu nedeniyle çalışıyor olabileceği gibi, istismar veya aile-içi şiddet gibi nedenlerden ötürü de davranışsal sorunlar sergileyerek okul devamsızlığı yapıyor olabilir. Okul yönetimi bu ihtimalleri göz önünde tutarak gerekli değerlendirmeleri yapmalıdır.

Okul Güvenliğinin Sağlanması: Okul yönetimi, okulda meydana gelebilecek çocuk istismarı ve ihmalini önlemek için güvenli bir okul ortamı yaratmalı ve okulda meydana gelebilecek kazalara yönelik güvenlik önlemleri almalıdır (Roberts, 2005). Buna ek olarak, engelli öğrencilerin eğitim haklarının ihlalini önlemek için onlara yönelik okulda fiziksel

düzenlemeler yapılmalı, okuldaki mimari erişim sorunları ortadan kaldırılmalı ve okul yaşamları kolaylaştırılmalıdır (Akbulut, 2012). Söz gelimi, engelli rampalarının kot farklarının %12'yi geçmeyecek şekilde düzenlenmesi, asansörü olmayan ve asansör yapılması uygun olmayan okullara bina içi kat merdivenlerine merdiven veya platform asansörlerinin yapılması okulda yapılacak fiziksel düzenlemelere örnek verilebilir (Dilbaz, 2016). Bir diğer yönden, öğrencilere yönelik bir anket çalışması ile zorbalık davranışı, kazalar gibi sorunlarla karşı karşıya kaldıkları okuldaki kör noktalar öğrenilebilir. (Shannon, 2009) (MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi , 2024)

1.9 PSİKOLOJİK DANIŞMAN, YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERE YÖNELİK YAPILABİLECEKLER:

Okul yöneticilerine, öğretmenlere, diğer okul çalışanlarına ve ailelere yönelik eğitimler verilmesi ayrıca bu yolla okul çalışanlarının ihmal konusunda duyarlılık ve farkındalık kazanması sağlanır.

1.10.İŞ BİRLİĞİ YAPILACAK KURUM VE KURULUŞLAR:

Çocuk ihmalini belirleme ve önleme çalışmalarında okul yönetimleri ve okul psikolojik danışmanları aşağıdaki kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapabilir.

- Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Bağlı Kuruluşları,
- Sivil Toplum Örgütleri,
- Sağlık İl Müdürlüğü,
- Milli Eğitim İl Müdürlüğü,
- Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü,
- Yerel Yönetimler

İSTİSMAR

2. İSTİSMAR

İstismar, Türkçeye Arapçadan geçen ve sözlük anlamı olarak iyi niyeti kötüye kullanma, sömürme anlamına gelen bir sözcüktür.

İstismar etmek, bir kişinin ya da kişilerin iyi niyetini kötüye kullanarak yararlanmak, bir düşünceyi kötüye kullanarak zarar vermeyi hedeflemek, karşısındakinin kendi rızası olmadan ve iradesini dikkate almadan sömürmek gibi anlamları içerir. İstismarlar her toplumda, her kurumda ve her koşulda mümkündür. Ahlâk kurallarına ters ve çoğunlukla da yasa dışı olarak değerlendirilir. Genelde gücü ya da erki (ekonomik, sosyal, siyasal ya da cinsel) elinde bulunduranların başkalarına yönelik suistimalleri ve keyfî yönelimleri olarak ortaya çıkmaktadır. Burada bireylerin kişisel mahremiyetleri ve temel hak ve özgürlükleri açık bir şekilde ihlal edilmiş olmakta; cinsel istismarlardan tecavüze, zorbalıktan işkenceye kadar uzanan bir yelpazede istismarlar kişilerde ruhsal ve fiziksel bozukluklara ve hatta can kayıplarına neden olmaktadır

Belli başlı istismar biçimlerini şöyle belirtmek mümkündür:

Fiziksel İstismar: Bir kişinin rızası olmadan şiddete maruz bırakarak fiziksel olarak acı verilmesidir.

Fiziksel İstismarın Belirtileri:

Kısa Dönemde Görülenler; Morluklar, kırıklar, kızarıklıklar, yara izleri...

Uzun dönemde Görülenler:

Düşük Benlik Saygısı: Fiziksel istismara uğrayan çocukların çoğunun düşük ya da zayıf benlik saygısına sahip olduğu gözlemlenmektedir. Bu çocukların çoğu, arkadaşlarıyla sosyal etkinliklere girmeyi reddedebilir ve kendilerine yönelik zarar verici davranışlara götürebilecek çaresizlik ya da umutsuzluk duyguları yaşayabilirler.

Saldırgan, Yıkıcı ve Bazen Yasal Olmayan Davranışlar: Şiddet içeren davranışlar, diğer davranışlar gibi öğrenilmektedirler. Aile içi şiddet davranışlarına şahit olan ya da bu davranışlara maruz kalan çocukların, problem ya da çatışma çözme davranışları olarak bu yolu benimseme olasılığı çok yüksektir. Duygularını ve kendilerini ifade etmekte zorlanabilir; ilişkilerinde gerçekçi olmayan beklentiler içine girebilirler.

- Pasif ya da İç Kapanma Davranışları:** Fiziksel olarak istismara uğrayan çocukların bir kısmı, gereksinimlerini karşılamada ve şiddetle başa çıkmada konusunda pasif ya da iç kapanma davranışlarını benimseyebilirler. Eğer yetişkin olduklarında da bu kurban rolünü benimsemeye devam ederlerse kişiler arası ilişkilerinde ciddi sorunlar yaşayabilirler.
- Okul Sorunları ve Başarısızlık:** Evde şiddet gören ya da şiddete maruz kalan çocukların okulda problem çözmede fiziksel saldırganlıktan yararlandıkları, akademik olarak çoğunlukla düşük başarı düzeyine sahip oldukları, dikkat eksikliği problemi ve okuldan kaçma davranışlarının olduğu görülmektedir.
- Madde Bağımlılığı:** Alkol ya da diğer maddelerin bağımlılığı şiddetten kaçmak için bir araç olarak

görülebilmektedir. Özellikle ebeveynlerin de bağımlılıklarının olması bu olasılığı güçlendiren bir faktördür. Kaygı, korku, kâbuslar, evden kaçma, mutsuzluk, tehditler, kendine ve çevresine yönelik saldırgan davranışlar ya da depresyonun diğer belirtileri gibi tepkiler görülebilir.

d) Psikolojik İstismar: İstismar türleri arasında yer alan duygusal istismar diğer bir deyişle psikolojik istismar; bir kişinin başka bir kişiyi bir davranışa tabi tutması ya da maruz bırakması ile karakterize edilen ve anksiyete, kronik depresyon ya da travma sonrası stres bozukluğu da dahil olmak üzere psikolojik travma ile sonuçlanabilen bir istismar türüdür. Psikolojik istismar diğer istismar türlerini şemsiyesi altında toplamasına rağmen; yakın ilişkilerde görülen diğer istismar türlerine (cinsel, fiziksel) nazaran daha az ilgi görmektedir. Psikolojik istismarda gözle görülebilen fiziksel bir bulgunun olmaması bu istismar türünü yıllarca saklı kılabilir. Hatta kişi bu istismar türü ile ebeveynleri vesilesiyle çocukluğunda tanıştıysa, yıllarca psikolojik istismara uğradığının farkında bile olmadan yaşamını sürdürebilmektedir. Yapılan bir çalışmada romantik ilişkisi olan 85 katılımcıya psikolojik olarak istismar edici davranış anketi uygulanmıştır. Sonuç olarak katılımcıların romantik ilişkilerinde orta düzeyde istismar edici davranışlara maruz kaldıkları ortaya konmuştur. Ayrıca bu davranışlara maruz kalan katılımcıların %51,28'i farkındalıklarını anket ile sağladıklarını ifade etmişlerdir. Pek az kişinin tanıyabildiği psikolojik istismar hem bireysel hem de toplumsal sağlığın korunması için fark edilmesi gereken elzem bir konudur. (Duman, N. 2019)

e) Cinsel İstismar: Cinsel istismar genel olarak, bir çocuğa rızası dışında veyahut iradesi sakata uğratarak rızasının alınması ile ya da çocuğun cebir ve tehdit altında bırakılması sonucu çocuğa karşı yapılan her türlü cinsel içerikli temaslı fiillerdir. (TCK 103) Çocuklar arasındaki bazı durumların cinsel istismar olarak değerlendirilip değerlendirilmemesi ile ilgili çeşitli kriterler söz konusudur:

- Çocuklar arasındaki yaş farkı
- Çocuklar arasında güç ve bilgi farklılığının olup olmaması
- Güç kullanımı, şiddet ve ikna mekanizmalarının kullanılıp kullanılmaması
- Gelişimsel olarak uygun cinsel konulara merak duymayı içerip içermediği
- Eylemin içeriği ve sıklığı

Cinsel istismar akranlar arası merak odaklı cinsel oyunlar ya da akranlar arası onaya dayalı cinsel davranışlar ile karıştırılmamalıdır. Cinsel istismarın temas içeren ve içermeyen pek çok farklı biçimi olabilir.

Cinsel istismar yalnızca çocuğun bedenine ya da cinsel organlarına yönelik fiziksel temas içeren davranışları kapsamaz. Cinsel istismar kavramına bu çerçeveden yaklaşmamız ve fiziksel temas olmadığı sürece sorun olmadığını düşünmemiz; diğer cinsel istismar biçimlerini

fark etmemize engel olur. Bu nedenle, cinsel istismarın temas içermeyen biçimlerini ve bu davranışların da çocuk ruh sağlığına zarar verici nitelikte olduğunu bilmek önemlidir.

2.1. TEMAS İÇEREN CİNSEL İSTİSMAR TÜRLERİ:

- Çocuğun bedeninin herhangi bir yerine ve/veya cinsel organlarına dokunma
- Bedenine ve/veya cinsel organlarına çocuğu dokundurtma
- Çocuğa cinsel haz amaçlı sarılma, öpme, okşama, sürtünme
- Ağız ve genital teması (oral tecavüz)
- Tecavüz, tecavüz girişimi
- Genital sakatlama (kültürel çocuk sünneti)
- Çocuğun evlilik yoluyla cinsel istismarı (çocuğu erken yaşta zorla/onayını inşa ederek evlendirme)

2.2. TEMAS İÇERMİYEN CİNSEL İSTİSMAR TÜRLERİ:

- Çocukla flört etmeye çalışma
- İnternet üzerinden çocukla tanışma, yazışma, ilişki kurma, fotoğraf isteme
- Çocukla cinsel içerikli konuşma, şakalaşma (yüz yüze ya da dijital)
- Çocuğun cinsiyetini, bedenini, cinsel organlarını alay, övünç ya da utanç aracı olarak kullanma
- Çocuğun bedenine ve/veya cinsel organlarına bakma
- Çocuğu seyretme, gözetleme (doğrudan ya da dijital ortamda kamera ile)
- Kişisel haz amacıyla çocuğun fotoğraflarını çekme ya da görüntülerini kaydetme, bunları saklama ve/veya çeşitli ortamlarda paylaşma
- Çocuktan kendi bedenine ve/veya cinsel organlarına dokunmasını talep etme ve onu seyretme
- Kendi bedenini ve/veya cinsel organlarını çocuğa gösterme
- Kendine dokunma ve çocuğa bunu seyrettirme
- Çocuğa cinsel içerikli görseller gösterme, filmler seyrettirme
- Çocuğu cinsel ilişkiye tanık etme
- Çocuğun ticari cinsel sömürüsü (reklamlarda kullanma, sanal cinsel sömürü vb.)
- Çocuğu pornografik materyallerin üretiminde kullanma; bunları izleme, kayıtlı olarak saklama, yaygınlaştırma
- Çocuğun cinsiyet kimliği, cinsel yönelimi ve cinsiyet ifadesine yönelik baskı ve ayrımcılık içeren söylem ve davranışlar.

2.3. ÇOCUK İSTİSMARINI KOLAYLAŞTIRAN BAŞLICA RİSK FAKTÖRLERİ:

- Çocuk ile ilgili risk faktörleri
- Anne-baba ya da bakım veren ile ilgili risk faktörler
- Ailenin sosyal yapısı ile ilgili risk faktörleri
- Toplumla ilgili risk faktörleri

2.3.1. Çocuk ile İlgili Risk Faktörleri:

- İstenmeyen çocuklar ya da istenmeyen cinsiyette çocuklar, doğumsal anomaliler, mizaç vb. nedenlerle ailenin beklentilerini karşılayamayan çocuklar

- Zihinsel gerilik, erken doğum, kronik hastalık gibi nedenlerle sürekli bakım gerektiren çocuklar
- Engelli çocuklar
- Hiperaktivitesi, tehlikeli davranış sorunları olan çocuklar
- Üvey çocuklar
- Sık ve uzun süre ağlayan çocuklar

2.3.2. Anne-Baba Ya Da Bakım Veren ile İlgili Risk Faktörleri:

- Genç ebeveyn, yalnız yaşayan ebeveyn
- Eğitim eksikliği (Çocuk gelişimi hakkında bilgisizlik, bilinçsizlik)
- Alkol ve/veya uyuşturucu kullanıyor olmak
- Çocukken istismara uğramış olmak
- Fiziksel veya psikiyatrik bir hastalık varlığı
- Dürtü ve öfke kontrolünün yetersizliği
- Toplumsal iletişim becerilerinin yetersizliği

2.3.3. Ailenin Sosyal Yapısı ile İlgili Risk Faktörleri:

- Ebeveyn ve çocuk bağının kopuk olması ve bağın kurulamaması
- Çok çocuklu, katı disiplin uygulayan aileler
- Ekonomik sıkıntı, işsizlik, aile içi şiddet varlığı
- Sosyal destek sistemlerinin yetersizliği
- Evlilikteki veya yakın ilişkilerdeki sorunlar nedeniyle aile yapısının bozulması, bunun sonucunda çocukta veya erişkinde duygusal ve zihinsel sorunların ortaya çıkması
- Aile bireyleri arasındaki bağın zayıf olması, sözel ve psikolojik çatışmaların sık yaşanması

2.3.4. Toplumla İlgili Risk Faktörleri:

- Çocuğu koruyan yasaların yetersizliği
- Çocuğa verilen değerin düşük olması
- Cinsel ayrımcılık ve toplumsal eşitsizlik
- Şiddetin kabul edilir olması, hoş görüyle karşılanması, organize şiddetin varlığı (savaş, terör, yüksek suç oranları)
- Pedofili
- Kontrolsüz internet
- Kültürel normlar(sağlğım, 2022)

Bir diğer sorumluluğumuz, cinsel istismar hakkında konuşurken doğru kavramları kullanmaktır. Unutulmamalıdır ki, dil çok güçlü ve etkili bir araçtır. Dil aracılığıyla sadece düşüncelerimizi ifade etmez hem toplumsal algıyı yansıtır ve hem de algıyı ve düşünceleri şekillendiririz.

Cinsel istismar vakalarında, “**istismara maruz kalan**” yerine, “**istismara maruz bırakılan**” ifadesini kullanmak daha doğrudur. Cinsel istismar, çocuğun kendiliğinden, durduk yere maruz kaldığı bir doğal afet değildir. Ortada onu bu duruma maruz bırakan bir fail vardır. “Maruz bırakılan” ifadesi, faili işaret etmesi açısından önemlidir.

İstismara maruz bırakılan çocuktan bahsederken, onu iyice güçsüzleştiren “kurban, mağdur” gibi kelimeler yerine, “**cinsel istismarı atlatan**” gibi güçlendirici kavramlar kullanılmalıdır.

İstismar eden kişilerden bahsederken “saldırgan, sapık, pedofil” gibi konuyu gerçeklerden uzaklaştıran kelimeler yerine “**fail**” kelimesini kullanmak en doğrusudur. Çünkü “fail” kelimesi suça odaklanır ve suçun sorumluluğunu eylemi işleyen kişiye yükler.

“Çocuk gelin” ifadesi yerine, “**erken yaşta evlendirilen çocuk**” ya da “**erken yaşta zorla evlendirilen çocuk**” ifadeleri kullanılmalıdır. Toplumda “gelin” kelimesinin olumlu bir anlamı vardır. Bu kelimenin başına “çocuk” ifadesi geldiğinde konu toplumda bir hak ihlali, bir cinsel istismar biçimi olarak değerlendirilmekten çok, romantize edilmektedir. Oysa “erken yaşta evlendirme” vurgusu yapıldığında hem durum net olarak tanımlanmış hem de toplumun bu konudaki sorumluluğunun altı çizilmiş olur. (Kırımsoy, E. 2020)

Diğer çocukları istismar eden ya da cinsel içerikli sömürü davranışları gösteren ya da şiddet uygulayan çocukların kendileri aynı zamanda istismara/şiddete maruz bırakılan çocuklar olabilir. Bu çocuklar da uzman kişilerce takip edilmeli; şiddetsiz ve güvenli bir ortamda yaşamaları sağlanmalıdır.

MEVZUAT

- *Korunma ihtiyacı olan çocuklar:* Korunma ihtiyacı olan çocuk; bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuktur.(ÇKK Md. 3)
- *Korunma ihtiyacını bildirme:* Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bildirmekle yükümlüdür.(ÇKK md.6)Bildirim il müdürlüğüne yapılır. Korunma ihtiyacı içerisinde olanların bildirilmemesi hem görevi kötüye kullanma hem de yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suçunu oluşturur (TCK Md. 98, Md. 257)Bir çocuğun korunma ihtiyacı içerisinde olduğu, doğrudan çocuk büro savcısına da bildirilebilir. Bir suçun mağduru olan çocukla ilgili ihbar ve şikâyeti alan cumhuriyet savcısı da korunma ihtiyacı olan çocukla ilgili gerekli işlemleri yapmak, gerektiğinde çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınması için dosyayı ilgili çocuk mahkemesine göndermek ya da ASPB il ya da ilçe müdürlüklerine bilgi vermekle yükümlüdür.
- Danışman, görevi sırasında çocuğa karşı işlenen suçu görevi nedeniyle öğrenirse derhal yetkili makamlara bildirmek zorundadır. Yetkili makam polis veya savcılıktır. Suçu bildirmeme TCK’ da ayrı bir suç olarak düzenlenmiş olup suçu işleyenin kamu görevlisi olması durumunda daha ağır bir ceza öngörülmüştür

SUÇU BİLDİRME İLE İLGİLİ MEVZUAT

- İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.
- Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan engelli olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır.
- Tanıklıktan çekinebilecek olan kişiler bakımından cezaya hükmolunmaz. Ancak, suçu önleme yükümlülüğünün varlığı dolayısıyla ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır.

(Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi) MADDE 279

(1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini “göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi) MADDE 280

(1) Görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubu, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Sağlık mesleği mensubu deyiminden tabip, diş tabibi, eczacı, ebe, hemşire ve sağlık hizmeti veren diğer kişiler anlaşılır.

MADDE 6

(1) Adlî ve idarî merciler, kolluk görevlileri, köy ve mahalle muhtarları, belediye zabıta memurları, sağlık ve eğitim kuruluşları, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının görevlileri, sivil toplum kuruluşları ile bir çocuğun korunma ihtiyacı olduğundan haberdar olanlar, durumu il ve ilçelerdeki (Değişik ibare: RG-23.5.2012-28301) Aile ve Sosyal Politikalar müdürlüklerine bildirmekle yükümlüdür.

(2) Çocuk veya çocuğun bakımından sorumlu kimseler, çocuğun korunma altına alınması amacıyla il ve ilçelerdeki (Değişik ibare: RG-23.5.2012-28301) Aile ve Sosyal Politikalar müdürlüklerine başvurabilir.

(3) İl ve ilçe (Değişik ibare: RG-23.5.2012-28301) Aile ve Sosyal Politikalar müdürlükleri, korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında basın ve yaygın organları ile benzeri

iletişim araçlarında çıkan haberleri ve her türlü duyumu ihbar kabul ederek ayrıca bir resmî duyuru gelmesini beklemeden harekete geçerek bunları araştırmakla yükümlüdür.

(4) İl ve ilçe (Değişik ibare: RG-23.5.2012-28301) Aile ve Sosyal Politikalar müdürlükleri, çevrelerinde korunma ihtiyacı olan Kurum hizmetinden yararlanamayan çocukları tespit etmek ve gerekli tedbirleri almak amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde bulunur.

(5) (Değişik ibare: RG-23.5.2012-28301) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kendisine bildirilen olaylar ve yükümlülükleri ile ilgili olarak gerekli incelemeyi derhâl yapar. İnceleme ve müteakip işlemler, (Değişik ibare: RG-23.5.2012-28301) Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün çocuklara ilişkin mevzuatına göre yürütülür.

İSTİSMAR VAKALARINDA YAPILACAKLAR

Okulda Yapılacaklar:

- 1) İstismar durumlarında çocuğun beyanının doğruluğu sorgulanmadan, beyanı esas kabul edilerek süreç yürütülür. Görüşme yapan kişi çocuğun anlatımı sırasında olaya ilişkin meraklı bir tutum içinde detayları öğrenmeye çalışmaz; hayret, üzüntü, öfke gibi duygusal tepkiler göstermez.
- 2) Çocuğun beyanı tutanak altına alınır.
- 3) Türk Ceza Kanunu'nun 279. maddesi gereğince bildirimler adli ve kolluk birimlerine ivedi bir şekilde yüz yüze ya da telefon yoluyla yapılır.
- 4) Bildirim sürecinde ailenin onayı aranmaz.
- 5) Bildirim sonrası süreçler hakkında çocuk bilgilendirilir.
- 6) Tutanak, bildirim yapılan kuruma elden ulaştırılır.
- 7) Çocuğun ve haberdar olan diğer kişilerin başkalarına anlatımı engellenerek konunun gizliliğine özen gösterilir.
- 8) Okul yönetimi tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne “**gizli**” ibaresi kullanılarak bilgi yazısı elden ulaştırılır
- 9) Okul Vaka Analizi Formu (EK-2) doldurulur; açık olduğu zamanlarda bilişim sistemlerinden de gerekli veri girişi yapılır (Vaka analiz formu şiddet, zorbalık, çete kurma, gasp, kesici/delici alet bulundurma vb. olaylarda da doldurulmalıdır).
- 10) Türk Ceza Kanunu madde 279'a (Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya gecikme gösteren kamu görevlisi altı aydan iki yıla kadar hapis

cezası ile cezalandırılır hükmüne) göre de yasal bir yükümlülük olarak tanımlandığının altını çizmeliyiz. (Manavgat ram, 2022)

Çocuk İstismarını Önlemede Okul Yönetiminin Sorumlulukları

- Okul güvenliğinin sağlanması
- Çocuğa kötü muameleyi önleyen ve buna müdahale eden bir okul ikliminin oluşturulması
- Okul personelinin eğitimi
- Adli bildirim yükümlülüğü
- Toplumsal duyarlılık yaratma

Çocuk İstismarını Önlemede Öğretmenlerin Sorumlulukları

- Çocuk istismarı konusunda bilinçlenme/eğitim alma
- Önleme çalışmalarında bulunma
- Okul ortamında istismarı önleme ve mağdur çocuğu fark edebilme/belirleme
- Mağdur çocuğa doğru ve uygun yaklaşım sergileme
- Adli bildirimde bulunma
- Okul rehberlik servisi ile iş birliği sergileme

Çocuk İstismarını Önlemede Okul Psikolojik Danışmanlarının Sorumlulukları

Çocuk istismarını önlemede öğretmenler için belirtilen bütün sorumluluklar okul psikolojik danışmanları için de geçerlidir. Bunlara ek olarak, okul psikolojik danışmanlarının çocuğun ruh sağlığının korunması açısından başka sorumlulukları da bulunmaktadır. Bu sorumlulukların başında çocukların istismara uğramaması için tüm öğrencilere, ailelere ve diğer okul çalışanlarına önleyici faaliyetlerde bulunmak, istismara maruz kalma riski yüksek olan çocukları izlemek (Page ve Page, 2011), onlara özgü önleyici faaliyetlerde bulunmak ve ilgili sosyal destek mekanizmaları ile bağlantı kurarak bireysel ve ailesel risk faktörlerini azaltmaktır. Bir öğrencinin istismara uğrama durumunda ise sorumlulukları krize müdahale etmek ve okulda yaşanması muhtemel olumsuz olayları (örn., intihar, etiketlenme) önlemek, çocukta oluşabilecek ikincil travma maruziyetinin önlenmesini ve eğitimsel ve ruhsal yönden olaydan en az etkilenmesini sağlamaktır. Öğrencinin olaydan en az etkilenmesi için de yapması gerekenler; çocuğun terapötik destek ihtiyacını belirlemek, eğitimi doğrultusunda terapötik müdahalede bulunmak ve psikiyatrik destek alan çocuklarda hastane-okul iş birliğini kurmaktır. (KOÇTÜRK, N. 2018)

“Çocuğun cinsel istismara maruz kaldığını düşünüyorsanız bu konuda uzman olan bir hizmet sağlayıcıya yönlendiriniz. Uzman değilseniz bu konuda çocukla derinlemesine görüşme yapmaya çalışmayınız.” Yine de temel bilgileri sizin almanız gerekiyorsa, çocukla iletişim kurarken aşağıdaki hususlara dikkat ediniz:

- **İletişim Kurarken Dikkatli Olun:** Cinsel istismara ve diğer ciddi kötü muamele türlerinden birine maruz kalan çocuklara hizmet sunan tüm hizmet sağlayıcılar, daha fazla travmaya sebep olmamak ve iyileşme sürecini desteklemek amacıyla, söz konusu çocuklarla iletişim kurarken dikkatli olmalıdır.

- **Korumacı, Şefkatli ve Destekleyici Olun:** Cinsel istismara maruz kalan çocuk yaşadığı olaydan ötürü korku veya utanç duyuyor olabilir, bu yüzden olumlu ve destekleyici bir tavır içinde hareket ederek çocuğun kendisini güvende hissetmesi sağlanmalıdır.
- **Çocuğu Rahatlatın:** Çocuğa başına gelen olayın kendi suçu olmadığını ve istismar yüzünden suçlu hissetmemesi gerektiğini anlatın. Çocuğu yaşadıklarını anlatmaya teşvik edin ve sizinle (veya uygun bir ruh sağlığı danışmanı ile) konuşabileceğini belirtin.
- **Daha Fazla Travmaya Sebep Olmamak için Dikkatli Olun:** Çocukta üzüntüye veya sıkıntıya sebep olabilecek konuşma ve uygulamaları en aza indirmeye çalışın. Çocuk kendini hazır hissetmiyorsa istismar hakkında konuşmaya zorlamayın ve çocuğa olayı tekrar tekrar anlatmayın.
- **Çocuğun Kendini Güvende Hissetmesini Sağlayın:** Hassas konularda görüşme gerçekleştirirken güvenli, sessiz ve özel bir ortamda olunmasını sağlayın. Çocuğu şüpheli kişinin veya güvenmediği kişilerin önünde konuşmaya zorlamayın. Çocuk kendini daha rahat hissedecekse görüşme esnasında güvendiği bir yetişkinin yanında bulunmasını sağlayın.
- **Uygun Kişiler Kullanın:** Kural olarak, cinsel istismar konusunda kız çocukları ile yalnızca kadın hizmet sağlayıcılar görüşmeli ve erkek çocuklarına bir kadınla mı yoksa erkekle mi konuşmayı tercih ettikleri sorulmalıdır. Hem kadın hem erkek hizmet sağlayıcının mevcut olması durumunda, çocuğa hangi cinsiyetten bir hizmet sağlayıcıyla konuşmak istediği sorulmalıdır.
- **Çocuğun Fikirleri, İnançları ve Düşüncelerine Saygı Gösterin:** Çocuklar kendi fikirlerini, düşüncelerini ve inançlarını ifade etme hakkına sahiptir ve kendileri hakkında alınan kararlara katılmalarına izin verilmelidir. Çocuklar yorulduğunda, üzülduğünde veya daha fazla devam etmek istemediğinde "bilmiyorum" deme veya konuşmayı bitirme hakkına sahiptir.(Tosun, Z. 2021)

İstismarı Önlemede Ebeveynlere Öneriler:

- Çocuklarınız size her konuda güvenip sorunlarını anlatabilmeliler
- Çocuk bir şey anlatırken dinleyip inanılmalıdır.
- Çocuklara yaşına uygun cinsel bilgi verilmelidir.
- Özel bölgeleri öğretilmeli ve bu bölgelerin kendine ait olup o istemedikçe tanıdıkları kişiler de dâhil kimsenin dokunamayacağı öğretilmelidir.
- Yabancılarla konuşmamaları, hediye almamaları, arabalarına binmemeleri konusunda uyarılmalıdır.
- Evde yalnız kaldıklarında kapıyı açmamaları söylenmelidir.
- Tehlike hissettiklerinde bağırmaları, kaçmaları, yardım istemeleri telkin edilmelidir.
- Evden çıkarken nerede ve kiminle olacağı bilgisi alınmalıdır.
- "HAYIR" deme becerisi öğretilmelidir. (hsgm sağlık, 2022)

İstismarı Önleme Çalışmaları

İstismarı önlemek gerçekten güç bir konudur. İstismarı önleme çalışmalarını bireysel, toplumsal ve evrensel koruma olarak üçe ayırmak mümkündür. Bireysel koruma, istismara uğrayan çocukların erken tespiti, iyileşme süreci ve izlemine içerir. Önlemler özellikle cinsel, fiziksel veya ağır ihmal sonucu travmaya maruz kalan çocuklar ile bu çocukların ailelerine yönelik olarak alınmalıdır. İstismara uğrayanlara uygulanan terapi, bu çocukların erişkin dönemlerinde istismar uygulama risklerini azaltacaktır. İstismar edenlerin ise yalnız cezalandırılmaları değil rehabilite edilmeleri de gerekir. Toplumsal koruma, riskli grupların saptanmasına yönelik olmalıdır. (Güner ve diğerleri, 2010).(dualpsikoloji, 2022)

Çocuğun çevresindeki yetişkinlerin çocuğa sevgi ve ilgi gösterirken çocuğun beden sınırlarına saygı duyması gerekir. Çocuk; birini öpmesi, kucağına oturması, sarılması için zorlanmamalı, çocuğun bedeninin çocuğa ait olduğu kabul edilmeli ve bu durum çocuğa hissettirilmelidir.

Çocuklar ve gençler; cinsellik, kendi bedenlerini koruma, iyi ve kötü dokunuşu ayırt etme, yardım isteme, kendini ifade etme konularında desteklenmeli, bilgilendirilmelidirler. Çocuklara, beden sınırlarını koruma ve kim olursa olsun “hayır” deme hakkına sahip olduğu söylenmelidir. Bu konuda çocuklara, ailelere, topluma yönelik çocuk hakları, pozitif ebeveynlik, cinsel eğitim, cinsel sağlık, cinsiyet eşitliği gibi eğitimler sürekli uygulanmalıdır.

Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim alan öğrencilerin çocuk istismarı, ihbar prosedürü konusunda bilgilendirilmesi ve farkındalıklarının artırılması gereklidir.

Sosyal medya, telefon, tablet gibi dijital araçlar genellikle yabancılar tarafından çocukları istismar etme amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır. Yetişkinler bu dijital araçların güvenli kullanımıyla ilgili çocukları bilgilendirmelidir. Gerekirse bu bilgileri eğitim kurumları, toplum merkezleri, danışmanlık merkezlerinden talep etmelidirler. (morcati, 2022)

İŞBİRLİĞİ YAPILABİLECEK KURUMLAR

Çocukların maruz bırakıldığı ihmal, istismar ve şiddet durumlarında destek alınabilecek kurum ve kuruluşlardan bazıları ise şunlardır:

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İletişim Merkezi: ALO 183

Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü / Bakanlığı

Millî Eğitim Bakanlığı

MEB iletişim: 444 0 632

İl Millî Eğitim Müdürlükleri

Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM)

Acil Çağrı Merkezi: ALO 112

Sağlık Bakanlığı

Sağlık Bakanlığı İletişim: 0312 585 10 00

İl Sağlık Müdürlükleri

Aile Sağlığı Merkezleri - Hastaneler - Doktorlar

Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM)

Savcılık

Baroların Çocuk Hakları Merkezi

Çocuk hakları alanında çalışan sivil toplum kuruluşları

Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek İçin Ortaklık Ağı <http://www.cocugasiddetionluyoruz.net>

Çocuklara Yönelik Ticari-Cinsel Sömürü ile Mücadele Gençlik Ağı: <http://ctcs-genclik.net/tr/>

Uluslararası Çocuk Merkezi (ICC): <http://www.icc.org.tr/>

Çocuk Alanında Çalışan Avukatlar Ağı: <http://cacav.net>

Türk PDR Derneği (TPDR): <http://www.turkpdristanbul.com/>

Türk Psikologlar Derneği: <https://www.psikolog.org.tr/>

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği: www.shuder.org/

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği www.cinselsiddetlemucadele.org

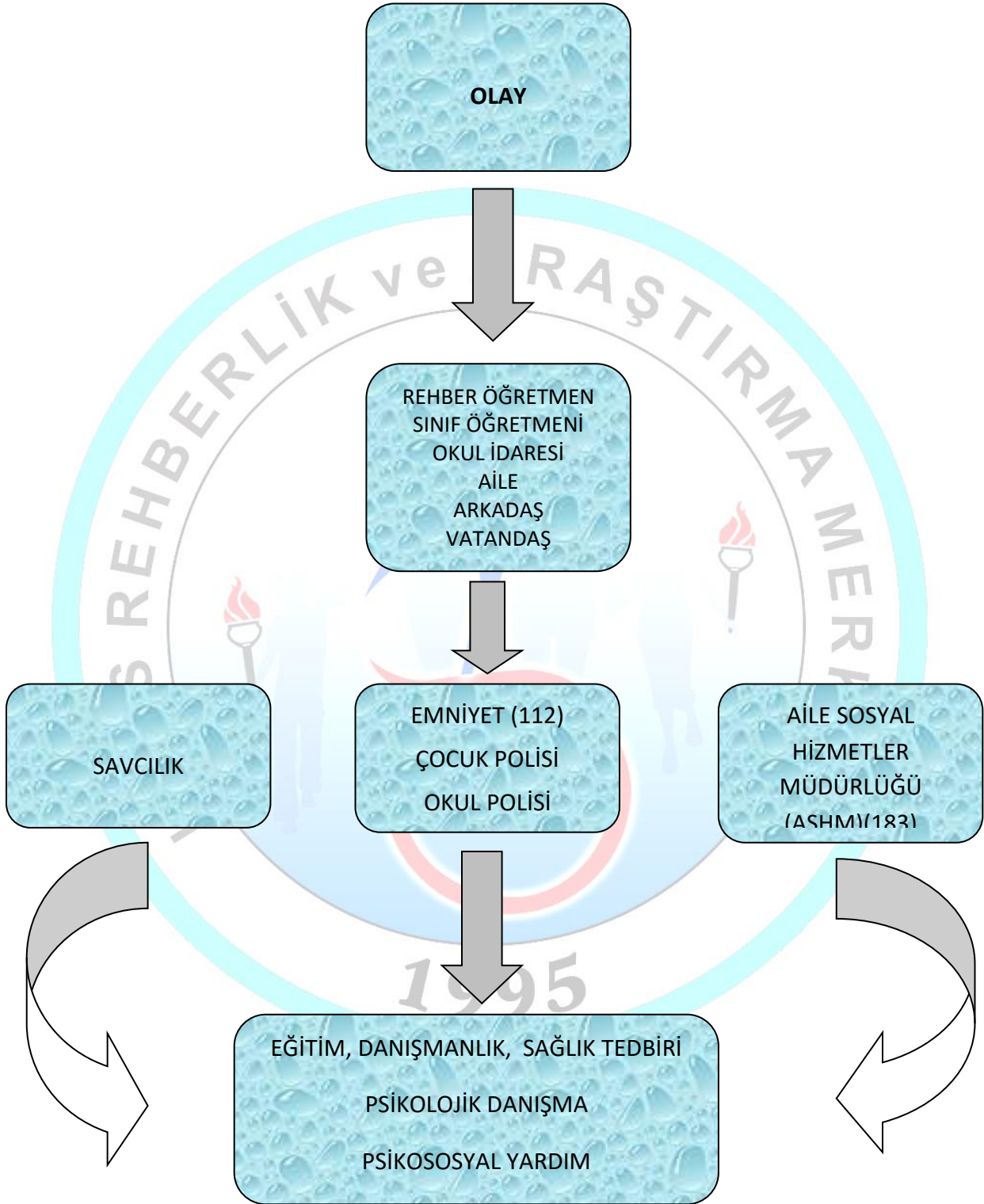
Polis / Çocuk polisi: ALO 112

Jandarma: ALO 156

Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK): <https://ombusman.gov.tr/>

Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER): ALO 150 - <https://www.cimer.gov.tr/>

İSTİSMAR OLAYLARINDA İZLENECEK YOL

NOT: İstismar olaylarında izlenecek yolda hiyerarşik boşluk oluşturmamak adına İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilebilir. Bu bilgilendirme süreci savcılık, emniyet, aile sosyal hizmetler müdürlüğüne bilgi verilmeden önce de bilgi verildikten sonra da yapılabilir. İl Milli Eğitim Müdürlüğüne hiçbir gizlilik ilkesini ihlal etmeden bilgi verilmelidir. Olayın mahiyeti, kişiler ve isimler kesinlikle paylaşılmamalıdır.

YALAN BEYAN VE İFTİRA

Türk hukuk sisteminde, yalan beyan ve iftira suçları ayrı ayrı düzenlenmiştir.

Yalan beyan, bir davada veya işlemde gerçeğe aykırı beyanda bulunmak anlamına gelir. Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 288. maddesi, yalan beyan suçunu düzenlemektedir. Buna göre, yalan beyan suçu işleyen kişi, 3 aydan 2 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılabilir.

İftira ise bir kişinin itibarını zedeleyici, gerçeğe aykırı iddialarda bulunmaktır. TCK'nin 267. maddesi, iftira suçunu düzenlemektedir. Buna göre, iftira suçu işleyen kişi, 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılabilir.

Ancak, eğer iftira suçu, kamu görevlisine veya kamu görevlisinin görevi nedeniyle suçlanan kişiye karşı işlenmişse, ceza miktarı artırılabilir.

Öte yandan, yalan beyan veya iftira suçlarının kanıtlanması için mağdur veya müşteki tarafın şikâyetçi olması gerekmektedir. Yani, bu suçlar kamu davası ile takip edilmemekte ve şikâyete bağlı olmaktadır.

Cinsel istismar konusunda yalan yere beyanda bulunmak veya iftira atmak, oldukça ciddi bir suçtur ve hem mağdurun hem de iftira atan kişinin hayatını olumsuz etkileyebilir. Eğer bir kamu görevlisi, cinsel istismar suçlamasıyla yalan yere beyan veya iftira atıldığını düşünüyorsa, öncelikle avukatıyla iletişime geçmelidir. Avukat, bu tür suçlamaların incelenmesi, delillerin toplanması ve gerekirse savcılığa suç duyurusunda bulunmak için yardımcı olabilir.

Ayrıca, suçlamaların yapıldığı yerde bulunan en yakın Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunmak da mümkündür. Bu süreçte, doğru ve adil bir şekilde hareket etmek, delilleri toplamak ve kanıtları sunmak oldukça önemlidir.

Kamu görevlisi, suçsuz olduğunu kanıtlamak için her türlü yasal yolu denemelidir. Ancak, bu süreçte mağduru daha da zor durumda bırakmamak için hassas ve dikkatli davranmak gerekmektedir.

Kamu görevlileri bu suçlar ile suçlandığında, mağdur olan kişinin kanıtlarla birlikte şikâyette bulunması gerekmektedir. Şikâyet halinde savcılık soruşturma başlatacak ve delillere göre suçlu veya suçsuz kararını verecektir.

Yalan ve iftira suçlarını işleyen kişilerin reşit olmayanlar olması durumunda, işlemler farklılık gösterir.

18 yaşından küçük bir kişi, cezai sorumluluk yaşı olmadığı için, ceza hukuku sistemine göre suçlu sayılmaz. Bu nedenle, reşit olmayan bir kişi yalan beyan veya iftira suçu işlediği iddia edildiğinde, hukuki bir işlem yapılması mümkün olmayabilir.

Ancak, yalan beyan veya iftira suçlarının mağduru olan kişi, reşit olmayan kişinin gerçeği çarpıttığını düşünüyorsa, hukuki yardım alabilir. Bu durumda, mağdurun ailesi veya vasisi, çocuk hukuku sistemine başvurarak, konunun adli mercilere taşınmasını sağlayabilir. Adli merciler, çocuğun psikolojik durumunu, olası manipülasyon veya baskı unsurlarını değerlendirerek, yalan beyan veya iftira suçlarının var olup olmadığına karar verecektir.

Reşit olmayan kişilerin yalan beyan veya iftira suçlarının kanıtlanması zor olabilir ve delillerin çocuk haklarını ihlal etmemesi için dikkatli bir şekilde toplanması gerekmektedir.

Türk hukuk sisteminde, reşit olmayan bir kişi kamu görevlisine iftira atması durumunda cezası, çocuk ceza hukuku kapsamında belirlenir. İftira suçu, Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmiştir ve suçun işleniş şekline göre cezaları değişebilir.

Reşit olmayan bir kişi, kamu görevlisine iftira atması durumunda, öncelikle Çocuk mahkemesinde yargılanır. Çocuk mahkemesi, suçun işleniş şekli, kişinin yaşı, suçun işlenmesindeki kasıt ve benzeri faktörleri göz önünde bulundurarak bir karar verir.

İftira suçu, cezası 2 yıldan 4 yıla kadar hapis cezasını gerektiren bir suçtur. Ancak, reşit olmayan bir kişinin suçu işlediği yaş dikkate alınarak cezası belirlenir. Reşit olmayan kişiler için cezaların daha hafif olması ve tedavi amaçlı önlemlerin alınması öngörülmüştür.

Sonuç olarak, Türk hukuk sisteminde reşit olmayan bir kişinin kamu görevlisine iftira atması suçtur ve çocuk ceza hukuku kapsamında cezalandırılır. Ancak, suçun işleniş şekline ve kişinin yaşı dikkate alınarak ceza belirlenir.

ŞİDDET

3.ŞİDDET

TANIM:“Şiddet; güç, zorlama ve baskı yoluyla bedensel ya da ruhsal zarara neden olan söz, yaklaşım, tutum ve hareketlerin tümüdür. Şiddetin fiziksel, cinsel, duygusal, sözel, ekonomik ve politik olmak üzere birçok çeşidinden söz etmek mümkündür.” (KOÇÖZ, R., 2011)

Şiddet Türleri Nelerdir?

1. Fiziksel şiddet; Kaba kuvvetin korkutma, sindirme veya yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. Fiziksel şiddet; tokat atmak, tekmelemek, yumruklamak, bireyin boğazını sıkmak, saçını çekmek, kesici veya delici aletlerle yaralamak ve bireye işkence yapmak vb. davranışları kapsamaktadır.

2.Cinsel Şiddet; Mağdura olan yakınlığa bakılmaksızın kişiye herhangi bir yerde isteği dışında cinsel eylemlerde bulunulmasıdır. Cinsel şiddet; bireyi cinsel ilişkiye zorlamak(tecavüz), başkalarıyla cinsel ilişkide bulunmasına zorlamak, bireyi kürtaja zorlamak, çocuk doğurmaya zorlamak, fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, bireyi taciz etmek ve ensest ilişkiler yaşamayı kapsamaktadır.

3.Psikolojik Şiddet; Duyguların, duygusal ihtiyaçların baskı amacıyla tutarlı bir şekilde istismar edilmesi ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Psikolojik şiddet; bağırarak, korkutarak, küfür etmek, tehdit etmek, hakaret etmek, eve kapatmak, küçük düşürmek, kıyaslama yapmak, giyimine ve görüştüğü kişilere karışmak vb. davranışları kapsamaktadır.

4.Ekonomik Şiddet; Bir kişiyi gerekli olan ekonomik olanaklardan mahrum bırakmaktır. Ekonomik şiddet; para vermemek, kısıtlı para vermek, kişinin mallarını elinden almak, çalışmasına izin vermemek, çalışıyorsa kısıtlama getirmek vb. davranışları kapsamaktadır.

5. Dijital şiddet; herhangi bir teknolojik araçla bireyin kısıtlanmasıdır. Bireyin yaptıklarını kontrol etmek, rahatsız etmek, küçük düşürmek bu şiddet türü içerisindedir. Dijital şiddet; sosyal medya hesaplarının şifrelerini almak, sosyal medyada beğendiği fotoğrafları, konuştuğu kişileri takip etmek, e-posta hesaplarının, cep telefonu kayıtlarını kontrol etmek ve tüm bunlardan yola çıkarak kişiden hesap sorulmasını kapsamaktadır.

ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDET

Çocukların bedensel, zihinsel ya da ruhsal sağlıklarına zarar veren, gelişimlerini engelleyen tutum ve davranışlara maruz bırakılmalarıdır. Bu tutum ve davranışlar çocuğu 3 biçimde örseleyebilir:

1-Fiziksel Şiddet: Çocuğun kaza dışı olan yaralanmasıdır. Bu yaralanma dövülme, yanma, ısırılma vb. gibi yollarla gelişebilir.

2-Cinsel Şiddet: Çocuğun rızası olsun ya da olmasın cinsel ilişkide bulunulması, cinsel organına dokunulması, müstehcen sözlere maruz bırakılması, yetişkinin cinsel organlarına dokunmaya yöneltilmesi veya zorlanması, pornografide ya da fuhuşta kullanılması, çocuğa pornografik materyal izletilmesi, teşhircilik gibi davranışlara maruz bırakılmasıdır.

3-Duygusal Şiddet: Reddetme, yalnız bırakma, aşırı koruma, aşırı hoşgörü, baskı, sevgiden ve uyarandan yoksun bırakma, sürekli eleştiri, aşağılama, tehdit, suçlama, yok sayma, çocuğun yaşına ve özelliklerine uygun olmayan beklentiler içinde olma, çocuğu aile içi uyuşmazlıklarda taraf tutmaya zorlama, aile içi şiddete tanık etme vb. davranışlardır.(Dubowitz H, Finkel M., 1997)

EĞİTİM KURUMLARINDA ŞİDDET:

Çocuklar; kreşler, yuvalar, bakım evleri ve okullar gibi eğitim kurumlarında şiddete uğrayabilirler. Bu şiddet diğer yerlerdekilerine benzer olarak duygusal, fiziksel ya da cinsel istismar biçiminde olabilir. Duygusal istismarın sıklığı konusunda kesin veri bulunmamaktadır. Fiziksel ya da cinsel istismarda olduğu gibi nesnel bulguların olmayışı tanıyı güçleştirmektedir. (AAPCommitteeonSchoolHealth., 2000)

Okullardaki şiddetin bir diğer boyutu ise çocukların diğer çocuklara uyguladığı şiddettir.

Çocuklar arası şiddeti hazırlayıcı etmenler daha önce kendisinin şiddetle karşılaşmış olması, gerçekleşmeyen umutlar, düş kırıklıkları, öç alma duyguları, paylaşamayan öfke, antisosyal kişilik ve madde bağımlılığıdır. Bu tip şiddet tek bir öğrencinin bireysel şiddeti olabileceği gibi, bu kişilik özelliklerine sahip birden fazla öğrencinin bir araya gelerek çeteler oluşturması ile de ortaya çıkabilir. Bu çocuklar bu yolla kendilerini daha güçlü hissedebilir, yaptıklarından zevk alabilir ya da diğerlerinin bunu hakkettiğini düşünebilirler. (GilgunJF,McLeod L.,1999)

Okuldaki bazı öğrencilerin diğer öğrencilere dayak atması, tokat atması, itmesi-kakması, korkutması, dalga geçmesi, öfkelenmesi, küçük düşürücü ve aşağılayıcı takma isimler kullanması ve davranması gibi davranışlar okul şiddetinin çeşitlerine örnek olarak verilebilir (Pişkin, 2002).

Okul şiddetinin diğer bir görülme şekli de zorbalıktır.

Zorbalık; bilinçli ve kasıtlı olarak yapılan ve karşıdaki kişiye fiziksel, zihinsel, sosyal ya da psikolojik zarar verme için yapılan sözel ve davranışsal eylemlerdir. Zorbalık belirli aralıklarla örneğin; her gün, haftada 1-2, ay da 2-3 gibi tekrarlanabilmektedir. (Uz, R. (2018)

Okullarda görülen şiddetin bir diğer şekli ise siber zorbalıktır.

Siber zorbalık: E-mail, anlık mesajlaşma, sohbet odaları, web sayfaları, video oyunları ve cep telefonları aracılığıyla dijital mesaj gönderme gibi yollarla yapılan zorbalık olarak şiddet davranışları içerisinde yerini almaktadır. (Kowalski, R. M., S. P. Limber, and P. W. Agatston., 2008)

Okul şiddeti için risk faktörleri olarak da şunlar belirtilmektedir:

Evde ve/ veya okulda içe kapanıklık, yoğun bir yalıtılmışlık yaşama, şiddete maruz kalmak, başkaları tarafından çabuk kızdırılabilme, aşırı alıngan olma durumu, kendinin rahatsız edildiği duygusunun sık yaşanması, okul başarısında düşüklük, öfke kontrolünün yetersiz olması ve sık sık öfke patlamaları yaşamak, geçmişinde şiddet davranışlarının olması, bireysel farklılıklara toleranssızlık madde kullanımının olması, kişinin davranışlarına sınırlama koymasında güçlük yaşaması, hayal kırıklığını sıklıkla yaşamak ve buna müsamaha göstermemek vb. durumlar okul şiddeti için risk faktörleri olarak ifade edilebilir (Ögel, K., Tarı, I., Eke, C.Y. (2005)

ŞİDDETİN BELİRTİLERİ

Fiziksel Şiddette en önemli ipucu çocuğun vücudunda bulunan yaralar, morluklar ve izlerdir. Fakat bu izler her durumda şiddeti temsil etmez. Böyle bir durumla karşı karşıya geldiğinizde çocuğu iyi gözlemlemeli ve yaraların sıklığını kontrol etmeniz gerekmektedir. Bazı durumlarda çocuk bu yaraları giysilerle gizlemeye çalışabilir.

Fiziken görünen bu izlerin yanı sıra içe kapanıklık ya da öfke patlamaları, eşyalarını sürekli kaybetmesi, kıyafetlerinin yırtılması ya da çok dağınık ve kirli olarak eve dönmesi, her zaman olduğundan çok daha çekingen olması, pasif davranışlar sergilemesi, uyku ve yeme bozukluğu, odaya kapanma, şiddet gördüğü ortama gitmek istememe (okulda uygulanan şiddette çocuk genelde okula gitmek istemez, ağlar, bağırır, öfke patlamaları yaşayabilir) gibi işaretler ve tepkiler ile çocuk kendini anlatmak isteyebilir.

Çocuk şiddet gördüğü ortama doğal olarak girmek istemeyecektir. Okulda yaşadığı şiddet karşısında vereceği ilk tepki okula gitmeyi reddetmek olacaktır. Çocuğu dinlemeden zorlayarak okula gitmesini sağlamak, psikolojik anlamda onu yıpratacaktır. Ebeveynler her zaman dinleyerek yumuşak davranmalı ve çocuğun güvenle anlatabileceği ortamı sağlamalıdır.

Çocuklara uygulanan psikolojik şiddet, fiziksel şiddete oranla çok daha zor anlaşılacaktır. Psikolojik şiddet gören çocuklarda, fiziksel şiddet gören çocuklarda olduğu gibi ön ipucu veren izler olmadığı için burada tamamen gözleme dayalı bir tespit söz konusu olmaktadır. Çocuk, psikolojik şiddet gördüğünde içine kapanır ve iletişim kurmaktan çekinir. Güven sorunu yaşayan çocukta ayrıca; okul başarısında düşüş, arkadaşları ile iletişiminde

azalma, altını ıslatma, kekemelik, konuşma geriliği, ağlama krizleri, konsantrasyon sorunları, özgüven eksikliği, fiziksel yakınmalar (başım ağrıyor, midem bulanıyor gibi) öfke patlamaları, sokağa çıkmayı reddetme, yeme ve uyku bozukluğu gibi tepkiler de bulunabilir. Ebeveynler gözlemleri sonrasında çocuğa güven ortamı oluşturmalı, isteği dışındaki ortamlara sokmamalı ve çocuğun zihnine aile-güven kavramını yerleştirmelidir. (<https://www.antalyakolejleri.com.tr/8-yazi-cocugum-siddet-goruyor-mu- html>)

YASAL DÜZENLEMELER

Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocuğun bir birey olarak hakları olduğunu anlatan, dünya çocuklarının yaşam kalitesini hak ettikleri düzeye çıkarmayı amaçlayan bir sözleşmedir (UNICEF). Birleşmiş Milletler tarafından 1989 yılında kabul edilmiş ve 1990'da üye devletlerin imza ve onayına açılmıştır. Bugün dünyanın hemen hemen her ülkesince kabul edilmiş olan sözleşme Türkiye Cumhuriyeti tarafından da 1990'da imzalanmış, 1995 yılında ise Bakanlar Kurulu'nca onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Toplam 54 maddesi bulunan Çocuk Hakları Sözleşmesinin 19. maddesi çocuğun şiddetten korunma hakkı ile ilgilidir.

Madde 19:Bu sözleşmeye taraf devletler, çocuğun ana babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanındayken bedensel ya da zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkâr muameleye, ırza geçme dâhil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idarî, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar.
(UNICEF Çocuk Hakları Sözleşmesi, UNICEF1992.)

Ülkemizde **3/7/2005 Tarih ve 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereği iş ve işlemler yürütülmektedir.**

Şiddete Maruz Kalan ve Şiddet Uygulayan Öğrenciler ile Karşılaşıldığında Yapılması Gerekenler:

- 1) Okuldaki öğrencilerin fiziksel (fiziki muayene yapmadan, morluklar, şişlik, kızarıklık vb.) ve psikolojik değişiklikleri (içe kapanma, sinirlilik, iştahsızlık vb.) okul personeline takip edilir.
- 2) Fiziksel ve psikolojik değişiklikler gözlenen öğrenciler hakkında ayrıntılı bilgi almak amacıyla sınıf/şube öğretmenleri ve okul yönetimi ile iş birliğine gidilir.
- 3) Şiddete maruz kalan öğrencinin kim/kimler tarafından şiddete maruz bırakıldığı tespit edilir.
- 4) Şiddete maruz kalan öğrenci ile görüşme yapılır.
- 5) Şiddete maruz kalan öğrencilerin velilerinden bilgi alınır ve veliye bilgilendirme yapılır.
- 6) Çocuğa yönelik şiddetin veli tarafından uygulanması halinde adli ve kolluk birimleri, ŞÖNİM (ALO144) ile ASHB'ye (il/ilçe müdürlükleri, ALO 183 telefon hattı vb.) okul yönetimi iş birliği ile bildirimde bulunulur.
- 7) Öğrenciye yönelik psikolojik danışmanlık süreci planlanarak uygulanır.
- 8) Danışmanlık süreci hakkında aile, öğretmen ve okul yönetimine gerekli bilgilendirme yapılır ve gerekli desteğin sağlanması için iş birliğine gidilir.

9) Gerekli hallerde öğrenci, çocuk ve ergen ruh sağlığı merkezleri gibi sağlık kuruluşlarına yönlendirilir.

10) Okul dışında yaşanan şiddet olayları için öğrenci ile yapılan görüşme sonrasında tutanak tutulur ve kolluk kuvvetlerine bildirimde bulunulur. (Boyundere İlkokulu, 2022)

Şiddetle İlgili Önlemler

Okul şiddetinin önlenmesine ilişkin yönetici, öğretmen, psikolojik danışman-rehberlik öğretmen ve velilerin alacağı önlemler bulunmaktadır. Bu önlemler tarafından şöyle belirtilmektedir. (Uz (2018)

Okul Yöneticilerinin Alacağı Önlemler:

- Okulda meydana gelen şiddet ve zorbalık olayları ile ilgili kayıtların önleme çalışmalarına yön vermek amacıyla dikkatlice tutulmasını sağlamak,
- Veli, öğretmen öğrencilerle elde edilen verileri paylaşmak,
- Öğrenci-öğretmen ve velilere yönelik şiddet ve zorbalıkla ilgili bilgilendirici seminer, konferans vb. düzenlenmesini sağlamak,
- Okul ve çevresinde gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasını sağlamak,
- Okulun özelliklerine uygun bir önleme programı belirleyerek öğretmen, veli, öğrenci okul personelinin eğitimini ve katılımını sağlamak,
- Tuvalet, arka bahçe vb. riskli ortamları sıklıkla kontrol etmek,
- Şiddete uğrama veya sergileme riski olanları izlemek,
- Şiddete tolerans tanımamak,
- Okul şiddet önleme programlarına destek vermek.

Öğretmenlerin Alabileceği Önlemler:

- Öğrenci ve velileri tanımak (ilgileri, hobileri, yaşama koşulları, işleri vb.) ve iş birliği yapmak.
- Okulda ve sınıfta uyulması gereken kuralları öğrenci katılımını sağlayarak okulun ilk günlerinde belirlemek
- Okul yöneticilerini ve velileri meydana gelen şiddet ve zorbalık olaylarıyla ilgili bilgilendirmek,
- Öğrenciler şiddete maruz kaldığında yardımcı olmak ve yapmaları gerekenler konusunda onları bilgilendirmek,
- Öğrencilerin güvenini kazanmak ve onlar için güvenli bir sınıf ortamı oluşturmak,
- Şiddete uğrama veya sergileme açısından risk grubu içerisinde yer alabilecek öğrencilerden gelen işaretlerin farkında olmak.
- Öğrencisinin yüzünde ya da vücudunda gördüğü yara bere ile ilgilenip başına ne geldiğini araştırabilir,
- Davranışlarındaki içe kapanma, mutsuz, keyifsiz görünme, dikkatini toplayamama, okul başarısında düşme, hırçınlık, saldırganlık vb. değişiklikleri gözleyebilir,

- Herhangi bir sorunla karşılaşan öğrencisinin kendisiyle dertleşmesi için uygun ortamı yaratabilir. Bu sayede öğrenciye yararı olabilecek çözümler üretilmesine katkıda bulunabilir.
- Öğretmenin istismar ve ihmale uğradığından kuşkulandığı durumları sosyal hizmetler kurumlarına ve gereğinde adli makamlara bildirmesi gereklidir. Bu bildirim hem öğrencinin istismardan kurtulmasını hem de istismarcının cezalandırılmasını ve olabiliyorsa tedavisini sağlar. (Kenny, M.C., 2001)

•

Psikolojik Danışman-Rehber Öğretmenlerin Alabileceği Önlemler:

- Şiddet eylemi sergileyen veya şiddete maruz kalan öğrencilere yönelik bireyle ve grupla danışma yapmak
- Öğrenci velilerini ve öğretmenleri bilgilendirici seminer vb. etkinlikler düzenlemek
- Şiddete maruz kalan ya da şiddet eylemi sergileyen öğrencilerin ebeveynleri ile görüşmek ve yapılması gerekenleri bildirmek
- Konuyla ilgili öğretmenlerle iş birliği yapmak ve destek vermek
- Okulda şiddet ve zorbalığı önlemek için akran arabuluculuğu, zorba öğrencilere öfke kontrolü, zorbalığa uğrayanlara sosyal beceri, çatışma-çözme gibi becerileri öğretmek.

Velilerin Alacağı Önlemler:

- Öğrencilerin başarı durumu, arkadaş ilişkilerini takip etmek
- Öğrencinin evdeki durumu hakkında öğretmenle bilgi paylaşmak
- Çizdiği resimler, duygu durumu, disiplin problemleri hakkında bilgi sahibi olmak
- Öğrencinin arkadaşları ile kavga etme, eşyalara zarar verme, bıçak, silah vb. şeylere karşı ilgisi gibi kritik olaylara dikkat etmek.

•

ÖNLEYİCİ ÇALIŞMALAR

- Okullarda öğrencilerin enerjilerini boşaltacakları spor, sanat, kültür faaliyetlerine yer verilmeli ve öğrencilerin yeteneklerine, ilgilerine göre aktif katılım sağlanması,
- Okul yöneticilerine, öğretmenlere, diğer okul çalışanlarına ve ailelere yönelik şiddete ilişkin duyarlılık ve farkındalık konularında eğitimler verilmesi ve bu yolla okul çalışanlarının şiddet konusunda duyarlı ve farkında olmasının sağlanması,
- Okullarda tüm öğrencilere şiddet önlemeye yönelik sosyal beceri eğitimleri verilmesi,
- Okullarda şiddet önleme ve çatışma çözümlerinde kullanılan “Akran Arabuluculuk” programlarının hayata geçirilmesi,
- Her okulun kendi şiddet riskini belirlemesi ve şiddet önlemeye yönelik kendi programını geliştirmesi,

- Okul şiddetinin önlenmesine ilişkin uzun soluklu politikalar geliştirilmesi, bunların uygulanması ve izleme çalışmalarının yapılması,
- Okullarda şiddet olaylarının nasıl çözüleceğine ilişkin yönetici öğretmen, diğer okul çalışanları, veli ve öğrenci görüşlerine başvurulması, başka bir deyişle sorunun parçası olan öğelerin çözümün de bir parçası olmasının sağlanması,
- Okul şiddetine ilişkin yasal düzenlemelerin gözden geçirilmesi önerilmektedir.(Sargın, N. 2020)

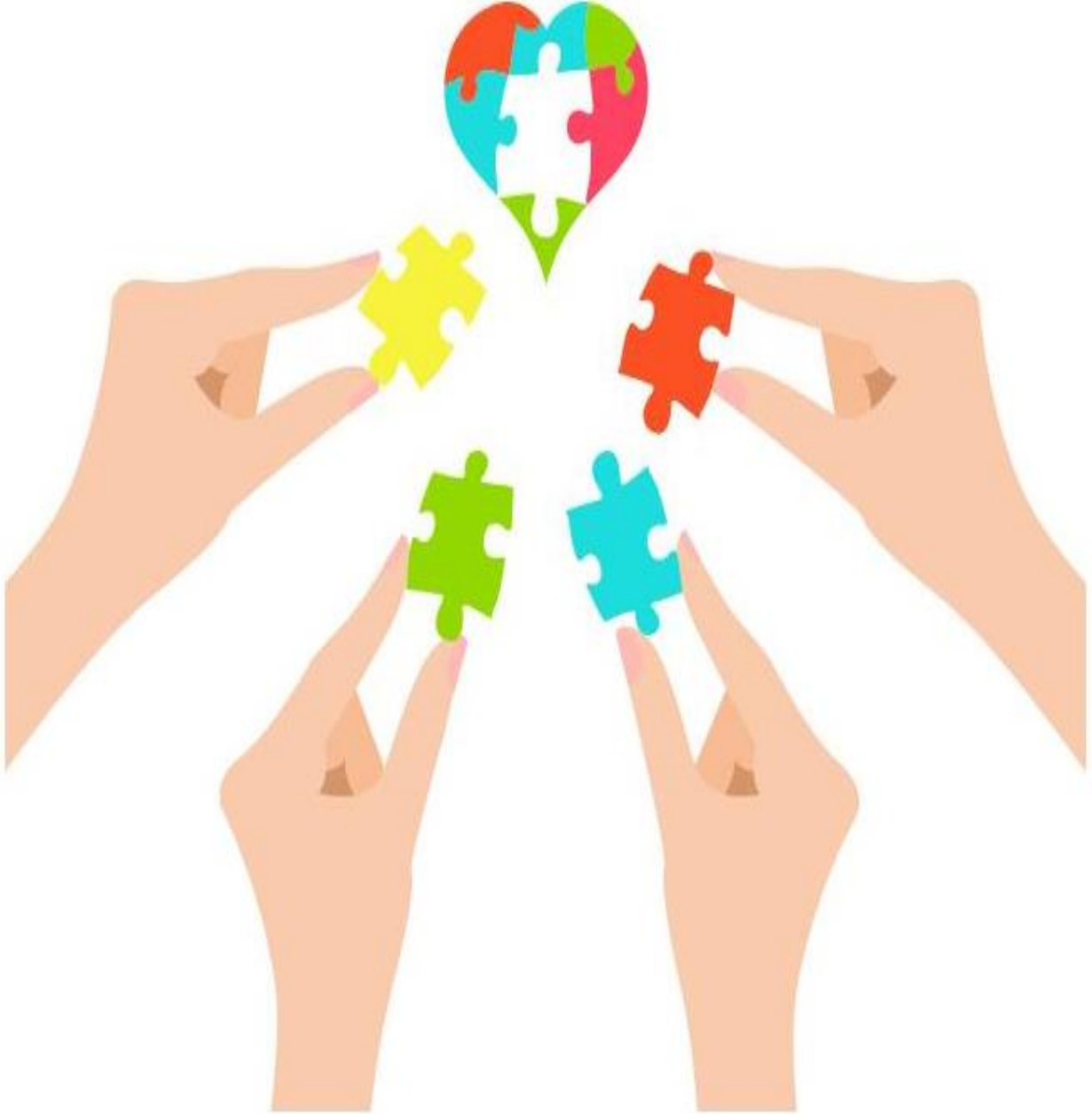
İlgili Kurum ve Kuruluşlar

2005 yılında Adalet Bakanlığı kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyondan sorumlu iken (Madde 45), 2011 yılında yapılan düzenleme ile Çocuk Koruma Koordinasyon sorumluluğu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na verilmiştir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve yerel yönetimler çocuk hakkında gerekli destekleyici tedbirleri yerine getirirler (ÇKK m. 45).

Ülkemizdeki mevcut yasal çerçeve kapsamında (Çocuk Koruma Kanunu, Sosyal Hizmetler Kanunu ve Türk Medeni Kanunu) çocuk koruma alanında riskli durumda bulunan çocuklara ilişkin çalışmalarda görev alan başlıca kurumlar şunlardır:

- Çocuk Mahkemeleri, Aile Mahkemeleri, Hukuk Mahkemeleri,
- Cumhuriyet Savcılığı Çocuk Büroları,
- Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi Şube Müdürlüğü,
- Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Bağlı Kuruluşları,
- Sağlık İl Müdürlüğü,
- Milli Eğitim İl Müdürlüğü
- İl Emniyet Müdürlüğü / İl Jandarma Komutanlığı,
- Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü,
- Yerel Yönetimler,
- Barolar,
- Sivil Toplum Örgütleri

ETKİNLİKLER

ETKİNLİKLER UYGULANIRKEN DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR:

Bu kılavuzda 2 öğrenci, 1 öğretmen, 2 veli etkinliği olmak üzere toplam 5 etkinlik yer almaktadır. Etkinlikler birbirini tamamlayıcı şekilde sarmal olarak hazırlanmıştır. Etkinliklerin öğrenci, veli ve öğretmenlere birbirini takip eden veya paralel zamanlarda uygulanması faydalı olacaktır.

- Uygulayıcı, etkinlik sırasında mümkün olduğunca yüzü katılımcılara dönük biçimde konuşmalıdır.
- Katılımcıların daire ya da u şeklinde oturması etkinliğin verimliliği açısından daha faydalı olabilir.
- Uygulayıcı, etkinlik akışında katılımcıların paylaşımlarına yönelik mahremiyete saygı göstermelidir.
- Uygulayıcı, kendi ön yargılarının farkında olmalıdır. Uygulama ve değerlendirmelerde dil, din, ırk, sınıf ve cinsiyet ayrımı yapılmamalıdır.
- Uygulayıcı, hedef kitlenin bölgesel farklılıklarına, yaşına, cinsiyetine dayalı kültürel öğeleri bilmeli ve buna göre kişilerin hassasiyetlerine dikkat etmelidir.
- Uygulamalarda katılımcıların paylaşımları üzerinden etiketleme yapılmamalıdır.
- Etkinlik uygulamalarında kişisel farklılıklara saygı duyulmalı, her birey koşulsuz kabul edilmelidir.
- Uygulayıcının etkinliklerde ses kaydı alma, görüntü alma gibi yollara başvurması gerektiğinde, katılımcılardan izin almalıdır.
- Uygulamalarda gönüllülük esastır. Katılımcılara paylaşımda bulunmaları için ısrarcı olunmamalı ve baskı yapılmamalıdır.
- Oturumları bitirmeden önce, sormak ya da eklemek istedikleri bir nokta olup olmadığını sorulmalıdır.
- Oturumların uygulanması aşamasında okulun kendi rehber öğretmeni uygulama yapabileceği gibi, farklı bir okulun ya da RAM'dan gelebilecek bir rehber öğretmen tarafından uygulama yapabileceği unutulmamalıdır.

VELİ ETKİNLİKLERİ

TANIŞMA-ISINMA ETKİNLİĞİ

Etkinliğin Adı:	TANIYALIM - TANIŞALIM
Etkinliğin Kazanımları:	Katılımcıların birbirlerini daha yakından tanımalarını sağlamak.
Hedef kitle ve Kademe:	Veli
Katılımcı Sayısı:	12-15 kişi
Gerekli Materyaller:	Renkli ve şekilli post-it, kalem
Etkinliğin Süresi:	Ortalama 10 dakika
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	Katılımcılara dağıtılacak olan post-it kağıtları ve katılımcı sayısı kadar kalem hazır bulundurulmalıdır.
Uygulama:	<p>Uygulayıcı katılımcılara birer post-it kâğıdı dağıtır. Herkes kâğıtlarını aldıktan sonra, uygulayıcı her katılımcıdan elindeki kâğıda kendi ile ilgili olumlu birkaç özellik yazmasını ister. Ardından katılımcıların post-itlere yazdığı özellikleri okuması istenir. Yazdıklarını paylaşan grup üyesi kâğıdını grup liderinin belirlediği bir yere (tahta, duvar, karton vb.) yapıştırır. Her katılımcının kendi hakkında en az bir şeyi diğer katılımcılarla paylaşmasıyla katılımcıların birbirlerini daha iyi tanımaları ve daha yakın ilişkiler kurmaları sağlanır.</p> <p>Grup lideri "evet sevgili veliler, bu etkinlik ile birbirimizi daha yakından tanıdık. Katılarınız için çok teşekkür ediyorum. Şimdi "doğrusu yanışı ne?" etkinliğine geçiyoruz. Bu etkinlikte ihmal ve istismar konusu ile ilgili doğru bilinen yanışları ele alacağız. "Der ve diğer etkinliğe geçer.</p>

Etkinliğin Adı:	DOĞRUSU YANLIŞI NE?
Etkinliğin Kazanımları:	İhmal ve istismar ile ilgili doğru bilinen yanlışların fark edilmesi
Hedef kitle ve Kademe:	Veli
Katılımcı Sayısı:	12-15 kişi
Gerekli Materyaller:	Ek-1, Ek-2, Torba, Sunum
Etkinliğin Süresi:	40-60 Dk.
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	Ek-2'de bulunan cümleler bir torbaya numaralandırılarak koyulur. Cümlelerin açıklamalarının bulunduğu sunum akıllı tahta kullanılarak ya da projeksiyon yardımıyla yansıtılmaya hazır olmalıdır.
Uygulama:	<p>Uygulayıcı tarafından aşağıdaki açıklama yapılarak süreç başlatılır.</p> <p>"Sevgili veliler bu çalışma, sizlerin konu ile ilgili bilgi düzeyinizi arttırmak ve farkındalığınızı geliştirmek için yapılacaktır."</p> <p>Uygulayıcının açıklamasından sonra uygulayıcı velilere "ihmal" nedir? diye sorar. Gelen cevaplardan sonra şu açıklamayı yapar.</p> <p>İhmal: Çocuğun beslenme, barınma, sağlık, giyim korunma ve gözetim gibi yaşamsal ihtiyaçlarının kendisine bakmakla yükümlü kişilerce karşılanmamasıdır. Yani çocuklara yapılması gerekip yapılmayan her şeydir.</p> <p>Daha sonra uygulayıcı velilere istismar konusunda çeşitli sorular sorar. (Nedir, kimler maruz kalır, hangi durumlar istismara girer gibi). Gelen cevaplardan sonra şu açıklamayı yapar.</p> <p>İstismar: Bir kişinin ya da kişilerin iyi niyetini kötüye</p>

kullanarak yararlanmak, bir düşünceyi kötüye kullanarak zarar vermeyi hedeflemek, karşısındakinin kendi rızası olmadan ve iradesini dikkate almadan sömürmek gibi anlamları içerir. Çocuğun bakmakla yükümlü kimseler ve diğer yetişkinler tarafından fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel gelişimlerini engelleyen ya da beden veya ruh sağlığına zarar veren, kaza sonucu olmayan durumlarla karşı karşıya bırakılmasına da çocuk istismarı denmektedir. Kısaca yapılmaması gerekip yapılan her şey istismara girer.

İhmal ve istismarı bu şekilde ifade ettikten sonra, önceden hazırlamış olduğumuz Ek-2'deki cümlelerin bulunduğu torba herhangi bir veliye uzatılır ve uygulayıcı aşağıdaki açıklamayı yapar.

"Lütfen torbadan bir kâğıt seçin ve herkesin duyacağı şekilde okuyun siz okurken hepimiz sizi dikkatli bir şekilde dinleyeceğiz." Okuduktan sonra "Okuduğunuz cümle sizce doğru mu? Yanlış mı?" sorusu yöneltilir.

Velinin cevabı alındıktan sonra diğer velilere katılıp katılmadıkları sorulur, katılmıyorsa nedenini açıklaması istenir. Sonrasında cümlenin doğruluğu, yanlışlığı ve açıklaması yansıtılan sunum üzerinden konuşulur. Bu şekilde torbadaki tüm kâğıtlar bitene kadar diğer velilere aynısı uygulanır.

Uygulayıcı aşağıdaki sorular aracılığı ile etkinliği veliler ile birlikte değerlendirir.

Etkinlik hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Sizin için yanlış bildiğiniz doğrular hangileriydi?

Etkinlik sizin için nasıl bir fayda sağladı?

Uygulayıcı "sevgili veliler bu etkinliğimizde ihmal ve istismar kavramlarını ele aldık. Bu kavramların tanımlarını öğrendik. Ardından toplumda doğru ve yanlış

bilinenleri ele aldık. Hep birlikte doğrularını öğrendik. Bu konu hakkında özel sorusu olan velilerimiz rehberlik servisimizi ziyaret edebilir. Katılımınız için çok teşekkür ediyorum." der ve etkinliği sonlandırır.

EK-1

Cinsel İstismarla İlgili Doğru ve Yanlılar

1-Cinsel istismar her zaman fiziksel şiddet ve zorlama ile gerçekleşir.(YANLIŞ)

Cinsel istismar fiziksel şiddet ve zorlama ile gerçekleşebileceği gibi fail/suçlu, süreç içerisinde çocukla arasındaki güven ilişkisini kullanarak ve kimseye söylemeyeceğinden emin olmaya çalışarak çocuğu istismar edebilir.

2-Cinsel istismar sadece "yabancılar" tarafından gerçekleşir. (YANLIŞ)

Cinsel istismar çoğu zaman "yabancılar" tarafından değil, çocuğun tanıdığı/güven ilişkisi kurduğu/sevdiği kişiler tarafından gerçekleştirildiği için fiziksel şiddet ve zorlamaya gerek kalmaz. Cinsel istismarın faileri çoğunlukla çocuğun yakından tanıdığı ve güvendiği kişilerdir: baba, amca, akraba, komşu vb.

3-Cinsel istismara maruz bırakılan çocuk hemen fark edilir. (YANLIŞ)

Çoğu zaman cinsel istismarın fiziksel şiddet ve zorlamayla gerçekleşeceği düşünüldüğü için, çocuğun bedeninde morluk, yara vb. izler olacağı, dolayısıyla hemen fark edileceği düşünülür. Oysa cinsel istismar her zaman fiziksel şiddet ve zorlama içermediğinden bedende her zaman bir iz rastlanmayabilir. Çocuğun ruhsallığında ve davranışlarında da her zaman akut değişimler gözlemlenmeyebilir. Dolayısıyla, istismara maruz bırakılan çocuğun hemen fark edilmesi her zaman mümkün olmayabilir.

4-Cinsel istismar; parklar, ıssız yerler, karanlık sokaklar, boş inşaat alanları gibi tehlikeli bölgelerde gerçekleşir. (YANLIŞ)

Cinsel istismar vakaları çoğunlukla çocukların güvende hissettikleri alanlarda gerçekleşir: aile evi, akraba evi, komşu evi, okul, okul servisi, kurs, spor okulu vb. Failler çok uzağımızdaki izbe yerlerde yaşayan, karanlık sokaklarda dolaşan ve hiç beklemediğimiz anlarda karşımıza çıkan "yabancılar" değildir.

5-İstismar eden kişiler sapık ya da hastadır. (YANLIŞ)

Cinsel istismar faillerinden bahsederken "sapık, hasta" gibi ifadeler kullandığımızda konuyu psikiyatrik bir mesele haline getirir, cinsel istismar suçunu gerekçelendirmiş oluruz. Toplumda failler için, "ruhsal olarak hasta, ondan yapıyor, elinde değil" gibi bir algı oluşur. Hâlbuki gerçek bu değildir. İstismar eden kişilerden bahsederken "saldırgan, sapık, hasta" kelimeleri yerine "fail/suçlu" kelimesini kullanmak en doğrusudur. **Çünkü "fail/suçlu" kelimesi suça odaklanır ve suçun sorumluluğunu eylemi işleyen kişiye yükler.**

6-Çocukların hayal güçleri çok geniştir, bu nedenle cinsel istismar ile ilgili hikâyeler uydururlar. (YANLIŞ)

Bir çocuk gece boyu bir ejderhayla savaştığını hayal edebilir, bu bir çocukluk hayalidir. Ancak bir çocuktan, örseleyici bir yaşantıya dair hayaller kurmasını beklemeyiz. Çocuk cinsel istismara dair bir şey anlatıyorsa "hayal kuruyor, uyduruyor, yalan söylüyor, yanlış anlamıştır, çocuk işte" diye düşünmeden ona inanmak gerekir. **Çocuklar böyle durumlarda yalan söylemezler.**

7-Cinsel istismara maruz bırakılan çocukların çoğunluğu kız olmakla birlikte, erkek çocukları da cinsel istismara maruz kalır.(DOĞRU)

Türkiye'de bir yıl içinde kaç çocuğun cinsel istismara maruz bırakıldığına dair güvenilir veri yoktur. Bunun en önemli nedeni; vakaların büyük çoğunluğunun ilgili kurumlara bildirilmemesi ve devletin ilgili kurum ve kuruluşları tarafından vaka takibinin etkin şekilde yapılmamasıdır. Erkek çocuklarının maruz kaldığı cinsel istismar vakalarının, toplumdaki mevcut "erkeklik" algısı nedeniyle daha az bildirildiğini söylemek yanlış olmaz.

8-Erkek çocuklarını istismar eden kişiler eşcinsel erkeklerdir ve istismara maruz bırakılan bu çocuklar ileride eşcinsel olur. (YANLIŞ)

Erkek çocuklarını istismar eden kişiler her cinsel yönelimden olabilir. Bu kişilerin büyük çoğunluğunun eşcinsel olduğuna ilişkin bilimsel olarak kanıtlanmış bir bilgi

yoktur. Bu çocukların ilerideki cinsel yönelimleri hakkında herhangi bir çıkarımda bulunamayız.

9-İstismara çocukların dış görünüşleri ya da davranışları sebep olur. (YANLIŞ)

Cinsel istismarın sorumluluğu; maruz bırakılan kişide değil, cinsel istismarı uygulayan kişide yani faildedir. Dış görünüş, davranışlar, o sırada bulunulan yer, faille kurulan ilişki... ve daha niceleri cinsel istismarın sebebi olamaz! Bazen çocuklar kendilerinden yaşça büyük yetişkinlere duygusal yakınlık, hayranlık, beğeni gibi duygular besleyebilirler. Bu çok doğaldır. Böyle durumlarda sınır çizmesi gereken her zaman yetişkindir

10-Her sosyo-ekonomik düzeyden, her yaştan, her cinsiyetten çocuk cinsel istismara maruz bırakılabilir. (DOĞRU)

Cinsel istismara daha açık halde olan risk gruplarından (ihmal edilen çocuklar, sokakta yaşayan çocuklar, engelli çocuklar vb.) bahsetmek mümkün olsada, her sosyo-ekonomik düzeyden, her yaştan, her cinsiyetten çocuk cinsel istismara maruz bırakılabilir.

11-İstismarı bildirmek çocuğun geleceğini mahvetmektir. Yaşanan bir-iki ufak olay önemli değildir; çocuklar olanları çabuk unuturlar. (YANLIŞ)

İstismar ile ilgili yaşanan her olay önemlidir. Çocuklar; korunma, kapsanma, destek görme, uzman yardımı gibi ihtiyaçları karşılandığında cinsel istismar

travmasını atlatabilir ve yaşamlarına sağlıklı, mutlu, üretken bir şekilde devam edebilirler. İstismarı bildirmek kişilerin inisiyatifine bırakılacak keyfi bir durum değil, hukuki bir yükümlülüktür.

12-Cinsel istismar öyle ya da böyle olacaktır; engellemek için elimizden bir şey gelmez. (YANLIŞ)

Cinsel istismar önlenemez toplumsal bir sorundur. Cinsel istismarla mücadele konusunda toplumdaki her birey sorumluluk sahibidir. Bilinmelidir ki, cinsel istismar cezalar arttırılarak önlenemez. Cinsel istismarın önüne geçmek istiyorsak önleyici mekanizmaları etkin kullanmak gerekir.

13-Çocuğa bakım veren herkes tarafından ihmal durumu oluşabilir.(DOĞRU)

Çocuk; anne, baba, büyükanne, büyükbaba, bakıcı, öğretmen vb tüm bakım verenler tarafından ihmal edilebilir.

14-İhmal çocuğun yalnızca yeme içme, barınma ihtiyaçlarına yönelik olur. (YANLIŞ)

İhmal psikolojik, duygusal, eğitim ve sağlık alanlarında da gerçekleşebilir.

15-İhmalin çocuklar üzerinde bir etkisi yoktur. (YANLIŞ)

Çocuklar ihmale uğradıklarında yalnızlık ve korunmasızlık hissi, davranış problemleri, iletişimde başarısızlık, sağlık problemleri, ilgi görebilmek için sağlık problemi yaratma eğilimi, gelişim geriliği görülebilir.

16- Bir çocuğun ihmal edildiğinden şüpheleniyorsanız, Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ALO 183) ve çocuk polisi/karakollar, cumhuriyet savcıları ve çocuk izlem merkezi olan hastane ve kurumlarla iletişime geçerek ihbar edilmelidir. (DOĞRU)

EK-2

1-Cinsel istismar her zaman fiziksel şiddet ve zorlama ile gerçekleşir.

2-Cinsel istismar sadece "yabancılar" tarafından gerçekleşir.

3-Cinsel istismara maruz bırakılan çocuk hemen fark edilir.

4-Cinsel istismar; parklar, ıssız yerler, karanlık sokaklar, boş inşaat alanları gibi tehlikeli bölgelerde gerçekleşir.

5-İstismar eden kişiler sapık ya da hastadır.

6-Çocukların hayal güçleri çok geniştir, bu nedenle cinsel istismar ile ilgili hikayeler uydururlar.

7-Cinsel istismara maruz bırakılan çocukların çoğunluğu kız olmakla birlikte, erkek çocukları da cinsel istismara maruz kalır.

8-Erkek çocuklarını istismar eden kişiler eşcinsel erkeklerdir ve istismara maruz bırakılan bu çocuklar ileride eşcinsel olur.

9-İstismara çocukların dış görünüşleri ya da davranışları sebep olur.

10-Her sosyo-ekonomik düzeyden, her yaştan, her cinsiyetten çocuk cinsel istismara maruz bırakılabilir.

11-İstismarı bildirmek çocuğun geleceğini mahvetmektir. Yaşanan bir-iki ufak olay önemli değildir; çocuklar olanları çabuk unuturlar.

12-Cinsel istismar öyle ya da böyle olacaktır; engellemek için elimizden bir şey gelmez.

13-Çocuğa bakım veren herkes tarafından ihmal durumu oluşabilir.

14-İhmal çocuğun yalnızca yeme içme, barınma ihtiyaçlarına yönelik olur.

15-İhmalin çocuklar üzerinde bir etkisi yoktur.

16- Bir çocuğun ihmal edildiğinden şüpheleniyorsanız, Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ALO 183) ve çocuk polisi/karakollar, cumhuriyet savcıları ve çocuk izlem merkezi olan hastane ve kurumlarla iletişime geçerek ihbar edilmelidir.

ISINMA ETKİNLİĞİ

Etkinliğin Adı:	KİMDE NE VAR?
Etkinliğin Kazanımları:	Katılımcıların birbirlerini daha yakından tanımalarını sağlamak.
Hedef kitle ve Kademe:	Veli
Katılımcı Sayısı:	12-15 kişi
Gerekli Materyaller:	Renkli post-it
Etkinliğin Süresi:	Katılımcı sayısına bağlı olarak 10-15 dakika
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	Katılımcıların yerlerini belli edecek olan katılımcı sayısı kadar renkli post-it kâğıdı hazır bulundurulmalıdır.
Uygulama:	<p>Grup ayakta daire şeklinde yer alır. Grup lideri "şimdi sizlerle bir oyun oynayacağız, bu oyunda ebe ortada olacak şekilde duracak. Ebe diğer kişilerin bir özelliğini söyleyecek o özellikte olan kişiler kendi aralarında yer değiştirecekler bu sırada ebe onlardan birinin yerine geçmeye çalışacak. Boşta kalan kişi yeni ebe olacak, kolaylık olması için her birinizin ayağının altına bir A4 kâğıdı bıraktık yer değiştirirken kâğıtların üzerinde olmaya özen gösterin" der ve oyunu başlatır. (Örneğin: Kadınlar yer değiştirsin, erkekler yer değiştirsin, saçları uzun olanlar yer değiştirsin vb.)</p> <p>Isınma etkinliğine katılım gönüllük esastır. Katılmak istemeyen veliler zorlanmamalıdır.</p> <p>Grup lideri "Sevgili veliler, bu etkinlik ile birbirimize ait özellikleri öğrendik ve birbirimizi daha yakından tanıdık. Katkılarınız için teşekkür ediyorum. Şimdi "nereye gideceğimi biliyorum "etkinliğimize geçiyoruz.</p>

Etkinliğin Adı:	NEREYE GİDECEĞİMİ BİLİYORUM
Etkinliğin Kazanımları:	İhmal ve istismar ile ilgili konularda nereden destek alınacağını bilmesi.
Hedef Kitle ve Kademe:	Veli
Katılımcı Sayısı:	12-15 kişi
Gerekli Materyaller:	Kurum Resimleri olan A4 Kâğıtları, Renkli Post-it.
Etkinliğin Süresi:	40-60 Dk.
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	Temsili kurum fotoğraflarının olduğu EK-1 çıkarılıp duvara ya da tahtaya asılır. Renkli post-it kâğıtları hazır bulundurulur.
Uygulama:	<p>Çalışma başlamadan önce duvara EK-1'deki kâğıtları asın. Etkinliğe başlarken bu kâğıtların her birinin destek alabileceğimiz bir kurumun binası olarak düşünmelerini isteyin. Sırayla kurumların ismini yazın. İsimlerin yanına katılımcılar için hatırlatıcı küçük resimler koyun. Örneğin: Kolluk birimleri (Savcılık, Jandarma, polis), Aile ve sosyal hizmetler bakanlığı (ALO:183), hastane, rehberlik ve araştırma merkezleri, ŞÖNİM. Tüm kurumlar tamamlandıktan sonra katılımcılarla birlikte kurumları tekrar edin.</p> <p>Katılımcılara şu yönergeyi aktarın:</p> <p>Şimdi ben her bir kurumun bize ve çocuklarımıza hangi konularda destek olabileceğini anlatacağım. Dikkatlice dinlemenizi rica ediyorum. Daha sonra küçük bir oyun oynayacağız. Bu oyunda bazı örnek olaylarımız var. Bu örnek olaylarda anlattığım kurumlardan hangilerine başvurabiliriz bunu tartışacağız. Hangi kuruma gitmemiz gerektiğine karar verdikten sonra olayların başrolünün bulunduğu renkli kâğıtları kurumların altına yapıştıracacağız. Bu</p>

konuda sizlerden yardım rica edeceğim.

Uygulayıcıya Not:

KOLLUK BİRİMLERİ (Polis, Jandarma):
Kolluk birimlerinin temel görevi, sorumluluk alanlarında bireylerin hak ve özgürlüklerini koruyarak, güvenliği, asayiş ve kamu düzenini sağlamaktır. Mahkeme ve savcılık emriyle bu görevini yerine getirir.

ÇOCUK İZLEM MERKEZİ: Çocuk izlem merkezi, cinsel istismar suçları başta olmak üzere mağdur çocukların adli yargılama süreçlerinde tekrar mağdur olmasının önüne geçmeyi amaçlayan, 04.10.2012 tarihli Başbakanlık Genelgesi ile ülke genelinde yaygınlaştırılması düşünülen ve Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler bünyesinde kurulan bir oluşumdur.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI: Ailenin bütünlüğünü korumak, parçalanmış ailelerin korunmaya, yardıma ve bakıma muhtaç fertleriyle çocuklarına her türlü maddî, manevî ve sosyal destek sağlamak; bu amaçla gerekli planlamaları yapmak, eğitim faaliyetlerinde bulunmak.

ŞÖNİM: Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla 6284 sayılı yasa 08.03.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (RAM):
Çocuğunuzla ilgili özel eğitim (zihinsel yetersizlik, otizm, görme kaybı, işitme kaybı, bedensel yetersizlik vb.) veya rehberlik ve psikolojik danışmanlık konularında yardıma ihtiyaç duyulduğunda

	<p><i>başvurulabilecek Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ücretsiz destek veren kurumlardır.</i></p> <p>Tüm kurumlar tanıtıldıktan sonra senaryolar sırayla okunacak. Senaryoda adı geçen kişilerin isimleri renkli kâğıtlara yazılacak. Katılımcılardan okunan senaryolarla ilgili değerlendirme yapıp hangi kurumlara başvuracaklarını söyleyerek renkli kâğıtları yapıştırmaları istenir. Bunu yaparken diğer katılımcılardan yardım alınabilir.</p> <p>Grup lideri "Sevgili veliler bu etkinliğimizde kolluk birimleri, hastane, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, ŞÖNİM, RAM gibi kurumları tanıdık. Hangi durumlarda hangi kuruma başvurabileceğimizi öğrendik. Bu konu hakkında aklınıza takılan sorular olursa rehberlik servisimizi ziyaret edebilirsiniz. Katılarınız için teşekkür ediyorum" der ve etkinliği sonlandırır.</p>
--	--

EK-1

EK-1

EK - 1

EK - 1

EK - 1

EK-2

SENARYO 1 (Kolluk birimleri)

Mustafa, 10 yaşında hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan ilköğretim 4. Sınıf öğrencisidir. Bir gün okuldan eve geldiğinde 45 yaşındaki üst komşusunun özel bölgelerine dokunmuştur ve bunu kimseye anlatmaması gerektiğini söylemiştir. Mustafa bunu ailesine anlatmıştır.

*Bu olaya şahit olan kişiler de ilgili kurumlara bildirimde bulunabilir.

SENARYO 2 (Aile ve sosyal hizmetler bakanlığı)

Raziye, 6 yaşında anaokuluna giden babası çalışan ve günün büyük bölümünü annesiyle evde geçiren bir çocuktur. Öğretmeni Raziye'nin okulda sık sık altını ıslattığını, üstünün başının bakımsız olduğunu, okula sürekli aç geldiğini fark etmiştir.

*Bu olaya şahit olan kişiler de ilgili kurumlara bildirimde bulunabilir.

SENARYO 3 (Hastane, Kolluk birimleri)

Gökhan, 13 yaşında fiziksel olarak akranlarından daha geride olan içekapanık bir çocuktur. Sınıf arkadaşı tarafından parası alınmak istenmiş. Parasını vermek istemeyince yoğun şiddete maruz kalmıştır. Vücudunda yara bere izleri, dudağında ve burnunda kanama meydana gelmiştir.

*Bu olaya şahit olan kişiler de ilgili kurumlara bildirimde bulunabilir.

SENARYO 4 (RAM, Hastane, Ash)

Hatem, 16 yaşında istismara uğramıştır. Olay kolluk birimlerine intikal etmiş, adli süreç devam etmektedir. Hatem uyku sorunları yaşama, tek başına dışarı çıkamama, karanlıktan korkma gibi psikolojik sorunlar yaşamaktadır.

*Bu olaya şahit olan kişiler de ilgili kurumlara bildirimde bulunabilir.

SENARYO 5 (Şönim, Kolluk birimleri)

Berna 14yaşında, babası küçükken vefat etmiştir. Annesi başka biriyle evlenmiş şuan üvey babası ve annesi ile birlikte yaşamaktadır. Üvey babası tarafından hem kendisi hem de annesi şiddete maruz kalmaktadır.

*Bu olaya şahit olan kişiler de ilgili kurumlara bildirimde bulunabilir.

SENARYO 6 (Aile ve sosyal hizmetler bakanlığı, Kolluk birimleri)

Betül, 16 yaşında 10.sınıfa giden bir öğrencidir. Ailesi tarafından teyzesinin oğlu ile evlenmeye zorlanmaktadır. Ancak Betül evlenmek istememektedir.

*Bu olaya şahit olan kişiler de ilgili kurumlara bildirimde bulunabilir.

SENARYO 7 (Kolluk Birimleri, Hastane, Ram, Ash)

Ecem, 8 yaşında 3. Sınıfa giden bir öğrencidir. Ailesi tarafından dilendirilmektedir. Yine bir gün akşam vakti trafik ışıklarında dilenirken yanına gelen bir araç tarafından zorla arabaya bindirilerek cinsel istismara maruz kalmıştır.

*Bu olaya şahit olan kişiler de ilgili kurumlara bildirimde bulunabilir.

SENARYO 8 (Kolluk Birimleri)

Zeynep, 9 yaşında 4. sınıfa giden bir öğrencidir. Ailesi tarafından hırsızlığa zorlanarak komşusunun evindeki ziynet eşyalarını çalmıştır. Komşusu tarafından ihbar edilmiştir.

*Bu olaya şahit olan kişiler de ilgili kurumlara bildirimde bulunabilir.

ÖĞRENCİ ETKİNLİKLERİ

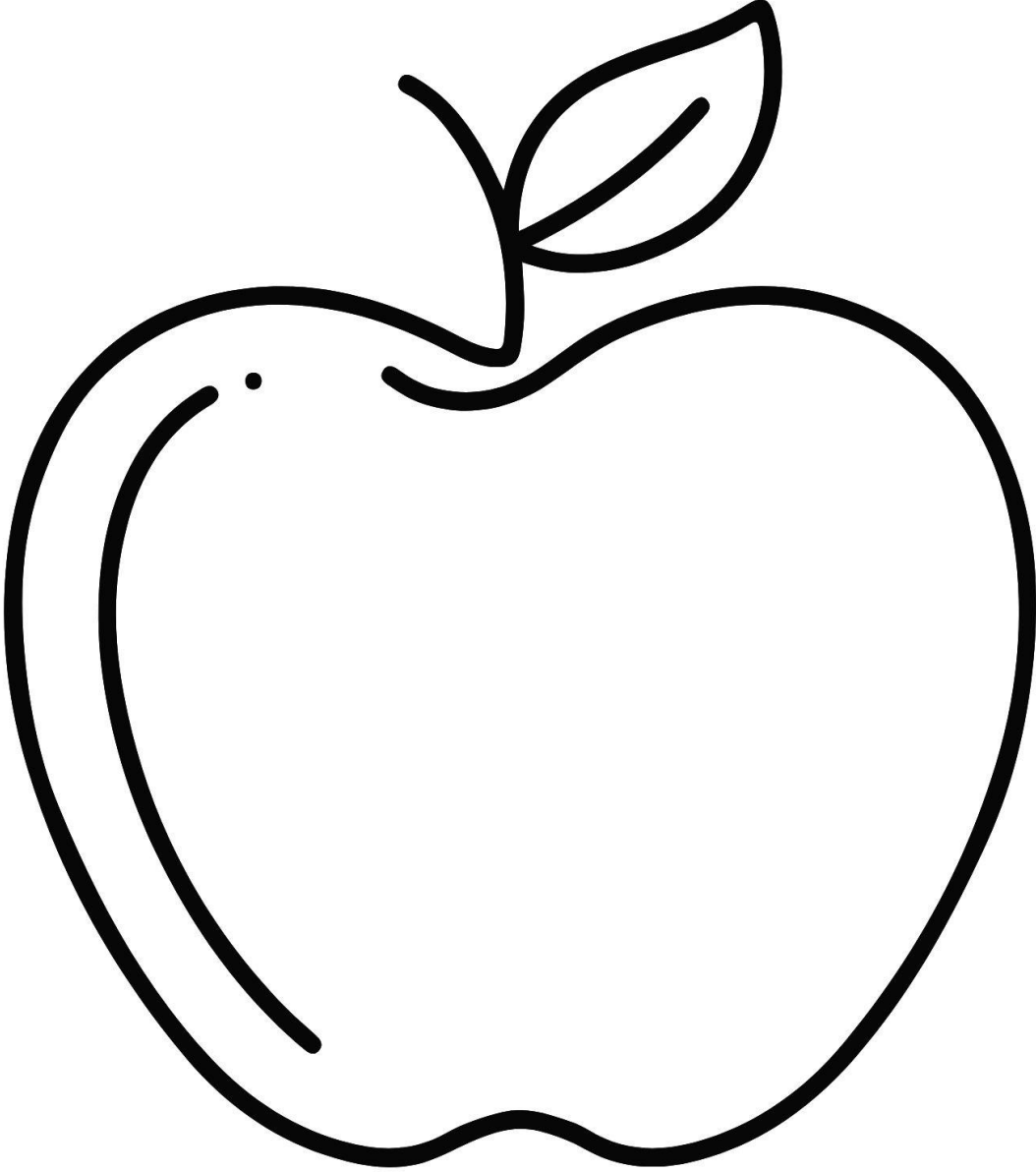
TANIŞMA-ISINMA ETKİNLİĞİ

Etkinliğin Adı:	MEYVE SEPETİ
Etkinliğin Kazanımları:	Grup üyeleri arasında kaynaşma sağlanması
Hedef kitle ve Kademe:	Öğrenci İlkokul ve ortaokul kademesi
Katılımcı Sayısı:	12-15 öğrenci
Gerekli Materyaller:	EK-1 (Meyve resimleri olan A4 kâğıtları)
Etkinliğin Süresi:	10 Dakika
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	EK-1 (Meyve resimleri olan A4 kâğıtları) hazır bulundurulmalıdır.
Uygulama:	Uygulayıcı elinde gruptaki katılımcı sayısının bir eksiğince meyve resimleri(elma, armut, muz, kivi gibi) ile sınıfa girer. Öğrencilere "Hoş geldiniz, nasılsınız?" diye sorar, yanıtları alır. "Sevgili çocuklar, şimdi sizlerle bir ısınma etkinliği yapacağız. Etkinliğimizin adı meyve sepeti. Elimdeki meyve resimlerini yere koyacağım, sizlerde etrafında duracaksınız" Meyve sepeti" diye seslendiğimde sizler bir meyve resminin üstünde yerinizi alacaksınız. Kendisine bir meyve resmi üzerinde yer bulamayan kişi de ebe olarak ortada olacak. Ardından benim ismini söylediğim meyveler yer değiştirecek, ortadaki ebe de meyvelerden birinin yerine geçmeye çalışacak. Ortada kalan kişi yeni ebe olacak. "Meyve sepeti" dediğimde de bütün meyveler yer değiştirecek. Hazır mıyız?" der. Meyve resimleri karışık bir şekilde yere konulur. Uygulayıcı, çocuklara "meyve sepeti" diye seslenir ve her öğrencinin bir meyve resminin üzerinde durmasını sağlar. Kendisine

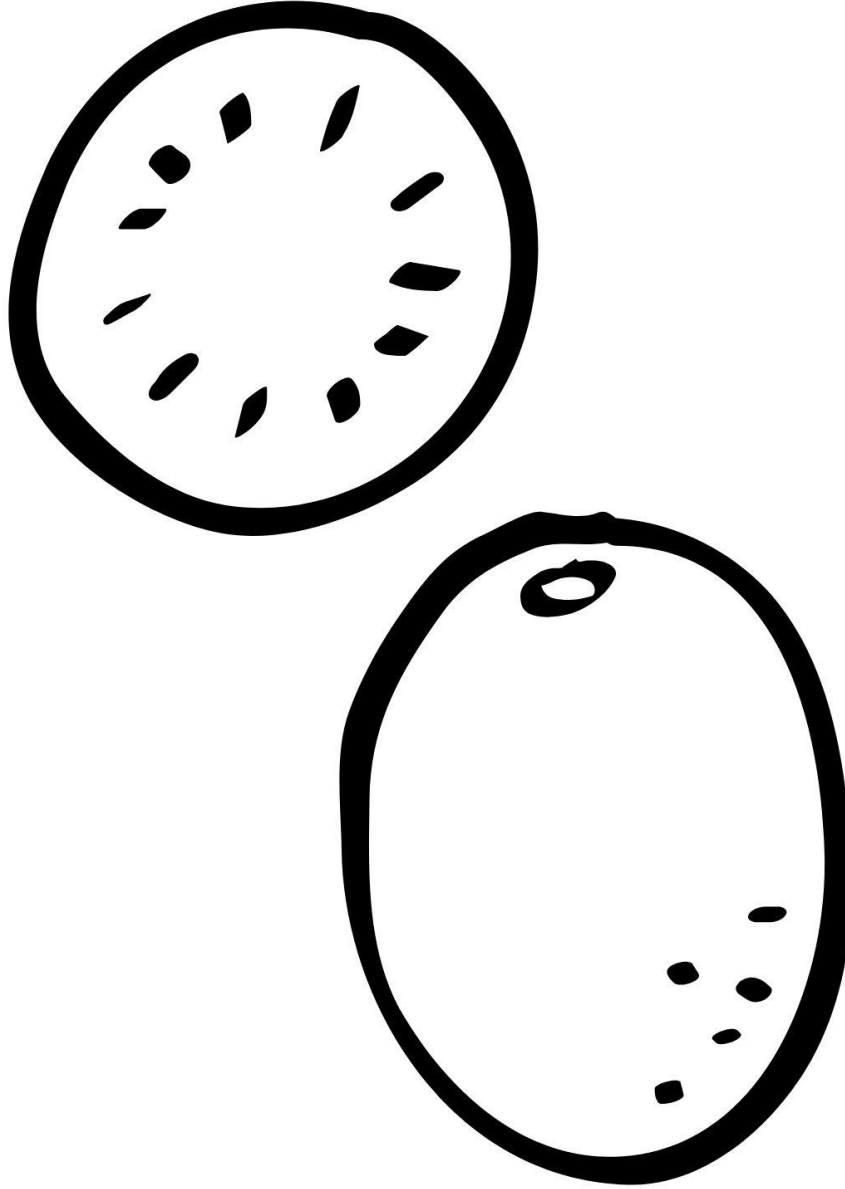
	<p>meyve bulamayan öğrenci ebe olur.</p> <p>Daha sonra uygulayıcının söylediği meyve ile eşleşen çocuklar birbirleriyle yer değiştirirler. Örneğin uygulayıcı "elma" dediğinde, sadece Elma'nın üzerinde duran çocuklar birbirleriyle yer değiştirir. Ebe bu sırada yer kapmaya çalışır. Ebe boş bir yer kapığında dışarıda kalan öğrenci yeni ebe olur. Eğer uygulayıcı "meyve sepeti" derse, bütün öğrenciler yer değiştirir.</p> <p>Oyun bu şekilde devam eder. Etkinlik sonunda grup lideri "Evet, ısınma etkinliğimizi gerçekleştirdik. Katılımınız için teşekkür ediyorum. Yerinize geçebilirsiniz." der ve diğer etkinliğine geçilir</p>
--	---

EK-1

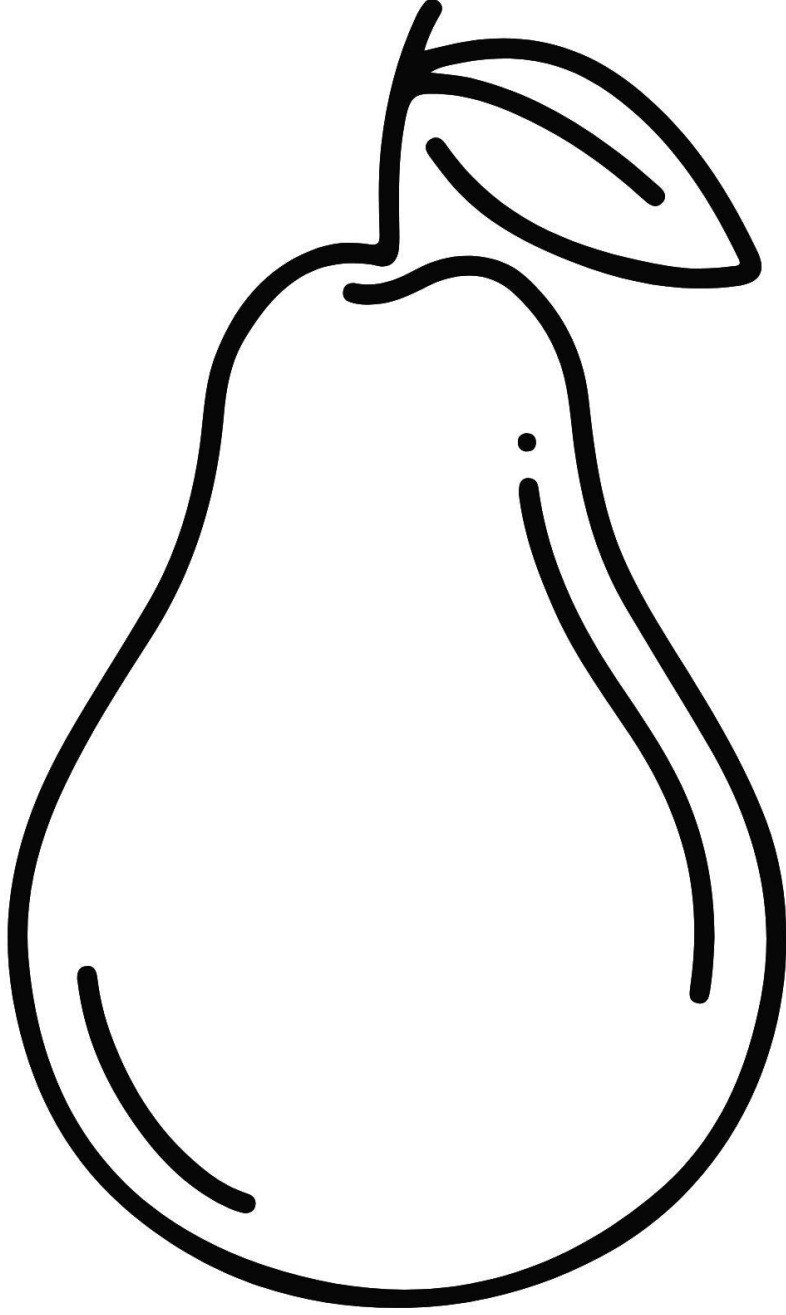
ELMA

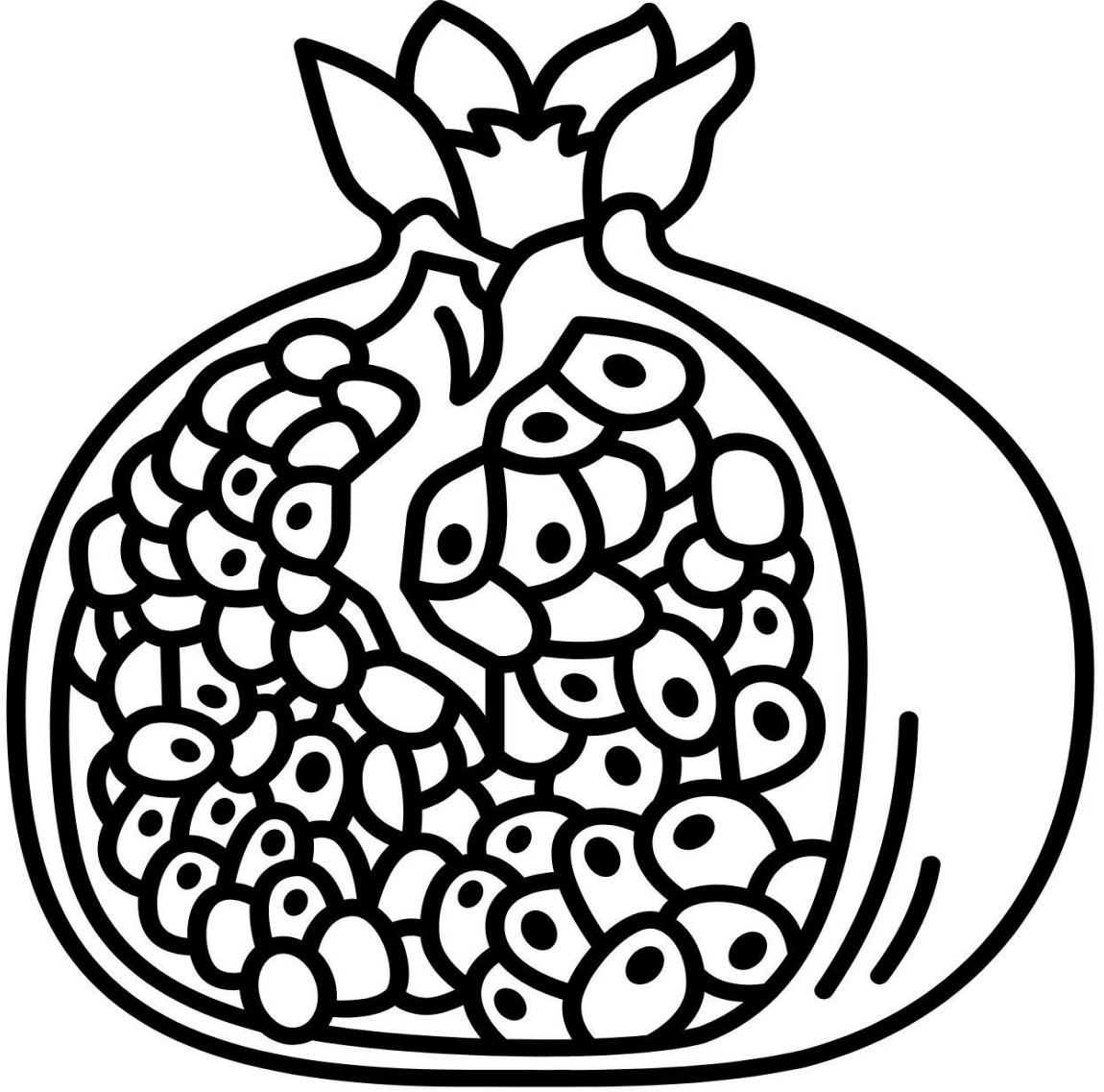
KİVİ

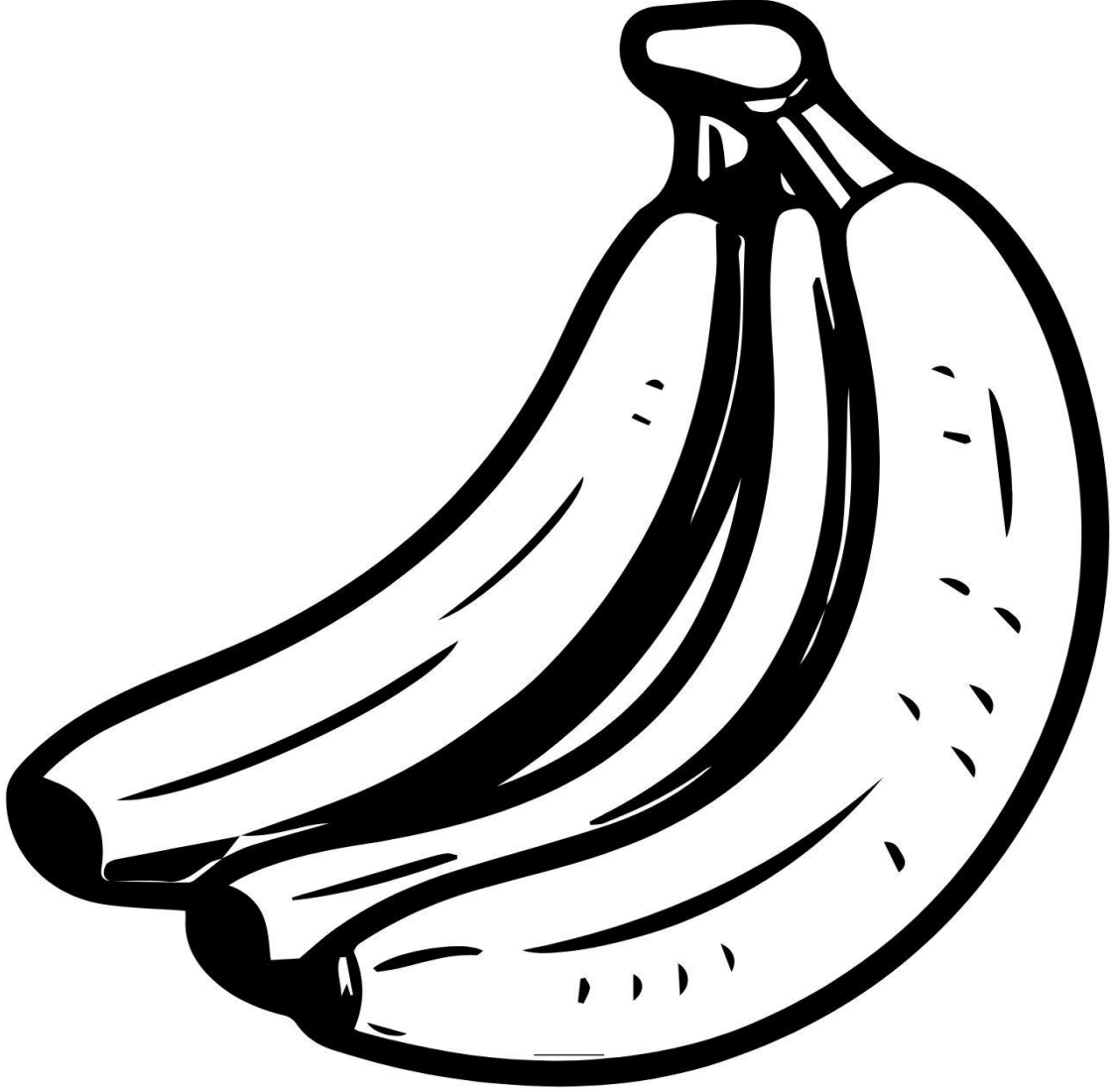
KİRAZ

ARMUT

NAR

MUZ

Etkinliğin Adı:	DOĞRUYA DOĞRU
Etkinliğin Kazanımları:	İhmal İstismar ve Şiddet ile İlgili Bilgi Edinmek, İyi Dokunuş Kötü Dokunuşun Farkına Varmak
Hedef kitle ve Kademe:	Okul öncesi ve ilkokul
Katılımcı Sayısı:	12-15 öğrenci
Gerekli Materyaller:	Video Linkleri, Doğru- Yanlış Görselleri (EK-2) Kırmızı ve yeşil boya kalemi
Etkinliğin Süresi:	40-60 Dk.
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	"Bedenim Bana Aittir" videosu öğrencilere izletilmek üzere oynatmaya hazır şekilde olmalı. Öğrenci sayısı kadar kırmızı ve yeşil boya kalemi, öğrenci sayısı kadar EK-2 önceden çıkarılıp hazır bulundurulmalıdır.
Uygulama:	<p>Bu çalışma öğrencilerin konu ile ilgili bilgi düzeylerini arttırmak ve farkındalıklarını geliştirmek için yapılacaktır.</p> <p>Uygulayıcı ısınma etkinliğinin ardından "Doğruya Doğru" etkinliğine geçer. Öğrencilerin akıllı tahtaları görecektir. Öğrencilerin oturması sağlanır. "Evet, çocuklar şimdi sizlerle "Doğruya Doğru" isimli bir etkinlik yapacağız. Öncelikle size bir video izletmek istiyorum. Bu videoda bizlere bedenlerimiz ile ilgili bilgi veren iki arkadaşı, Deniz ve Alper'i izleyeceğiz. "Der.</p> <p>"Bedenim Bana Aittir" videosu öğrencilere izletilir. (Video linki: bedenim bana aittir)</p> <p>"ÇOCUKLARDA MAHREMİYET EĞİTİMİ ANİMASYONU" videosu da kullanılabilir. (Video linki: çocuklarda mahremiyet eğitimi)</p>

animasyonu)

Not: Uygulayıcı bu videoların dışında konuya uygun farklı videolarda kullanabilir.

Ardından uygulayıcı videoda anlatılanlarla ilgili genel bir özetleme yapar. "Evet, çocuklar Deniz ve Alper bize bedenimizin ne kadar özel olduğunu ve bedenimizi korumak için neler yapmamız gerektiğini anlattılar. İyi ve kötü dokunmalardan bahsettiler. Peki, bu kötü dokunmalar bize nasıl hissettirir?" Diye sorar. Gönüllü öğrencilerden yanıtlar alınır. "Evet, kötü dokunmalar bize kendimizi mutsuz, gergin, kötü hissettirir. Bedenimizi kötü dokunmalardan korumamız gerekir, kimsenin bedenimize zarar vermesine izin vermemeliyiz. Şimdi sizlere bazı görsellerin olduğu kâğıtlar dağıtacağım. Görselleri tek tek incelemenizi istiyorum. Görseldeki dokunmalar, davranışlar iyi, doğru ise görselin yanındaki kutucuğu yeşil renge, kötü, yanlış dokunmalar, davranışlar ise kırmızı renge boyamanızı istiyorum." Der. Ek-2 ve boyama kalemleri öğrencilere dağıtır. ardından öğrencilere 10 dakika verir.

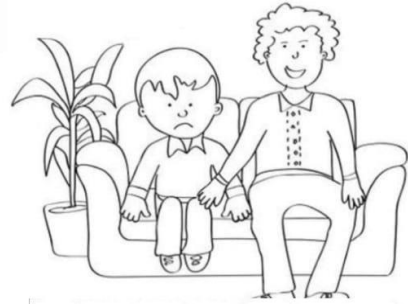
Sürenin sonunda hangi görselin kutucuğunun yeşil ya da kırmızı olduğunun çözümlemesi öğrencilerle birlikte yapılır. Uygulayıcı "Evet çocuklar ilk resimde ne görüyorsunuz? Peki, bu doğru bir davranış mı? Kutucuğu hangi renge boyadınız?" diye sorar. Gönüllü öğrencilerden yanıtlar alınır. "ilk resimde arkadaşı ile araba oynadığını paylaşan ve mutlu olan iki çocuk görüyoruz. Çocuklar kendinin mutlu hissediyorsa bu doğru bir davranıştır." der. Kutucuğu yanlış renge boyayan var ise uygulayıcı görselde ne gördüğünü tekrar sorar ve davranışın doğru/yanlışlığını açıklar. Bu şekilde bütün görseller ele alınır.

Görsel 1: Arkadaşı ile oyuncağını paylaşan bir çocuk -

	<p>Yeşil</p> <p>Görsel 2: Çocuğa bağırın bir yetişkin ve ondan korkan bir çocuk - Kırmızı</p> <p>Görsel 3: Arkadaşına yardım eden bir çocuk- Yeşil</p> <p>Görsel 4: Çocuğu rahatsız edecek şekilde ona dokunan bir yetişkin(Çocuk mutsuz) -Kırmızı</p> <p>Görsel 5: Kavga eden iki çocuk - Kırmızı</p> <p>Görsel 6: Top oynayan üç arkadaş - Yeşil</p> <p>Görsel 7: El ele gezen mutlu iki arkadaş - Yeşil</p> <p>Görsel 8: Oyuncak için kavga eden iki arkadaş - Kırmızı</p> <p>Etkinlik tamamlanınca uygulayıcı dilerse öğrencilere "Mino'nun Şarkısı" isimli şarkısını dinletebilir ve isteyen öğrenci şarkıya eşlik edebilir. (Mino'nun Şarkısı) Etkinlik sonunda vakit kalırsa Ek-1 deki doğru görseller öğrenciler tarafından boyanabilir.</p> <p>Grup lideri" evet çocuklar bugün sizlerle iyi dokunuş ve kötü dokunuş kavramlarını öğrendik. Ardından sizlere dağıttığım görsellerdeki doğru davranışları ve yanlış davranışları bulduk. Katkılarınız için teşekkür ederim. Eğer sorunuz olursa rehberlik servisini başvurabilirsiniz. "der ve etkinliği sonlandırır.</p>
--	---

EK-2

(DOĞRU - YANLIŞ GÖRSELİ)

Etkinliğin Adı:	KİM DE NE VAR?
Etkinliğin Kazanımları:	Katılımcıların birbirlerini daha yakından tanımalarını sağlamak.
Hedef kitle ve Kademe:	Ortaokul ve lise kademesi
Katılımcı Sayısı:	12-15 öğrenci
Gerekli Materyaller:	Renkli post-it
Etkinliğin Süresi:	Katılımcı sayısına bağlı olarak 10-15 dakika
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	Katılımcıların yerlerini belli edecek olan katılımcı sayısı kadar renkli post-it kâğıdı hazır bulundurulmalıdır.
Uygulama:	<p>Grup ayakta daire şeklinde yer alır. Grup lideri "şimdi sizlerle bir oyun oynayacağız, bu oyunda ebe ortada olacak şekilde duracak. Ebe diğer kişilerin bir özelliğini söyleyecek o özellikte olan kişiler kendi aralarında yer değiştirecekler bu sırada ebe onlardan birinin yerine geçmeye çalışacak. Boşta kalan kişi yeni ebe olacak, kolaylık olması için her birinin ayağının altına bir A4 kâğıdı bıraktık yer değiştirirken kağıtların üzerinde olmaya özen gösterin" der ve oyunu başlatır. (Örneğin: Kadınlar yer değiştirsin, erkekler yer değiştirsin, saçları uzun olanlar yer değiştirsin vb.)</p> <p>Isınma etkinliğine katılım gönüllük esastır. Katılmak istemeyen veliler zorlanmamalıdır.</p> <p>Grup lideri "Sevgili veliler, bu etkinlik ile birbirimize ait özellikleri öğrendik ve birbirimizi daha yakından tanıdık. Katkılarınız için teşekkür ediyorum. Şimdi "nereye gideceğimi biliyorum "etkinliğimize geçiyoruz.</p>

Etkinliğin Adı:	NE KADAR BİLİYORUM
Etkinliğin Kazanımları:	İhmal İstismar ve Şiddet ile İlgili Bilgi Edinmek, Yanlış Bilgilerin Farkına Varılması.
Hedef kitle ve Kademe:	Ortaokul ve Lise
Katılımcı Sayısı:	12-15 öğrenci
Gerekli Materyaller:	Renkli Karton (tahta ve tahta kalem de kullanılır), Post-İt, bilgi notları, karton kutu veya torba, katılımcı sayısı kadar kalem
Etkinliğin Süresi:	40-60 Dk.
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	Ek-1 de yer alan bilgi notları kesilerek bir kutuya veya torbaya koyulur. İhmal-istismar-şiddet başlıklarının yazılı olduğu üç adet renkli karton, tahta kalem, post-it kâğıtları, bilgi notlarının olduğu sayfanın çıktısı uygulayıcının elinde hazır bulundurulmalıdır.
Uygulama:	<p>Bu çalışma katılımcıların konu ile ilgili bilgi düzeylerini arttırmak ve farkındalıklarını geliştirmek için yapılacaktır.</p> <p>Uygulayıcı önceden hazırlamış olduğu içerisinde bilgi notları olan kutu veya torbayla sınıfa girer. Etkinliğin birinci kısmı olarak tahtaya şiddet-ihmal-istismar kelimelerini başlıklar halinde yan yana yazar ya da bu başlıkların yazılı olduğu renkli kartonları duvara yapıştırır öğrencilerin dikkatinin başlıklara toplanması sağlanır. Öğrencilere renkli post-itler verilir bu konu başlıklarının onlara ne çağrıştırdığının yazılması ve yazıldıktan sonra konu başlıklarının altına yapıştırılması istenir. Öğrenciler düşüncelerini bireysel olarak yazar. Bu şekilde öğrencilerin konu hakkındaki ön bilgileri alınır.</p> <p>Ardından etkinliğin ikinci kısmına geçilir; uygulayıcı</p>

öğrencileri ihmal-istismar-şiddet olmak üzere üç gruba ayırır. Her grup kendi içinde birini sözcü seçer, grubun sözcüsü gidip kutudan bir kâğıt seçer ve grupla bunun üzerinde tartışır. Grup bu bilginin kendi ismine ait olmadığına karar verirse sözcü kâğıdı kutuya geri bırakır, kendi grubuna ait olduğuna karar verilirse bilgi notu gruba alınır. Bu işlem sırayla gerçekleşmez karar verdikçe her grubun kâğıt seçme hakkı vardır. Bu işlem için öğrencilere 15 dakikalığı olduğu söylenir. Süre sonunda sırayla grup sözcüleri ellerindeki bilgi notlarını sesli olarak okur. Tüm katılımcılar okunan bilgi notunun hangi gruba ait olduğunu tartışır. Kendi gruplarına ait olan bilgiler grupta kalır farklı gruba ait olanlar ilgili gruba verilir. Kutuda bilgi notu kalırsa uygulayıcı tarafından açıklanarak ait olduğu gruba verilir. Bu şekilde bütün bilgiler gözden geçirilir.

Ardından üç gruptaki bilgi notları grup sözcüleri tarafından tüm öğrencilerin duyacağı şekilde son kez okunur.

Daha sonra etkinliğin başında öğrencilerden alınan bilgilerin doğru ve yanlışlığının öğrenciler tarafından gözden geçirilmesi istenir, ihtiyaç duyan öğrenci post itinin yerini değiştirebilir. Yine de yanlış yerde olan bilgi notu kalırsa grup lideri tarafından öğrencilerle tartışılarak doğru yere alınır. Sonrasında öğrencilerin bu konuyla ilgili soruları varsa cevaplandırılır ve etkinlik sonlandırılır.

BİLGİ NOTLARI

İHMAL

- Çocuğun beslenme, barınma, sağlık, giyim korunma ve gözetim gibi yaşamsal ihtiyaçlarının kendisine bakmakla yükümlü kişilerce karşılanmamasıdır.
- Çocuğun, bakacak yetkin kişiler bulunmadan ve uzun süreler boyunca yalnız bırakılması.
- Çocuğun temel tıbbi gereksinimlerinin karşılanmaması.
- Çocuğun zorunlu yaşa gelmesine rağmen okula gönderilmemesi.
- Çocuğa yetersiz ilgi ve şefkat göstermek.

İSTİSMAR

- Bir kişinin ya da kişilerin iyi niyetini kötüye kullanarak yararlanmak, bir düşünceyi kötüye kullanarak zarar vermeyi hedeflemek, karşısındakinin kendi rızası olmadan ve iradesini dikkate almadan sömürmek gibi anlamları içerir.
- Bir kişinin rızası olmadan veya fiziksel ve psikolojik baskıya maruz kalarak cinsel amaçlar için kullanılması.

- Bir kişiyi yapmak istemediği bir şeyi yapmaya razı etmek için veya keyfi olarak duygusal durumundan yararlanarak psikolojik baskı uygulanması.

- Çocuğun cinsiyetini, bedenini, cinsel organlarını alay, övünç ya da utanç aracı olarak kullanma.

- Bireyi cinsel ilişkiye zorlamak (tecavüz), başkalarıyla cinsel ilişkide bulunmasına zorlamak, bireyi kürtaja zorlamak, çocuk doğurmaya zorlamak, fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, bireyi taciz etmek ve ensest ilişkiler yaşamayı kapsamaktadır.

- İnternet üzerinden çocukla tanışma, yazışma, ilişki kurma, fotoğraf isteme.

- Kişisel haz amacıyla çocuğun fotoğraflarını çekme ya da görüntülerini kaydetme, bunları saklama ve/veya çeşitli ortamlarda paylaşma.

ŞİDDET

- Güç, zorlama ve baskı yoluyla bedensel ya da ruhsal zarara neden olan söz, yaklaşım, tutum ve hareketlerin tümüdür.

- Tokat atmak, tekmelemek, yumruklamak, bireyin boğazını sıkmak, saçını çekmek, kesici veya delici aletlerle yaralamak ve bireye işkence yapmayı kapsamaktadır.

- Bir kişinin rızası olmadan şiddete maruz bırakılarak fiziksel olarak acı verilmesi.

- Bağırmak, korkutmak, küfür etmek, tehdit etmek, hakaret etmek, eve kapatmak, küçük düşürmek, kıyaslama yapmak, giyimine ve görüştüğü kişilere karışmayı kapsamaktadır.

- Sosyal medya hesaplarının şifrelerini almak, sosyal medyada beğendiği fotoğrafları, konuştuğu kişileri takip etmek, e-posta hesaplarının, cep telefonu kayıtlarının kontrol etmek ve tüm bunlardan yola çıkarak partnerden hesap sorulmasını kapsamaktadır.

- Okuldaki bazı öğrencilerin diğer öğrencilere dayak atması, tokat atması, itmesi-kakması, korkutması, dalga geçmesi, öfkelendirmesi, küçük düşürücü ve aşağılayıcı takma isimler kullanması ve davranması, gibi davranışlar.

NOT: Bu sayfanın çıktısı alınarak kesilip bilgi notları kutuya konulabilir.

ÖĞRETMEN ETKİNLİKLERİ

TANIŞMA-ISINMA ETKİNLİĞİ:

Etkinliğin Adı:	ÇEMBER OYUNU
Etkinliğin Kazanımları:	Katılımcıların kaynaşmalarını sağlamak
Hedef kitle ve Kademe:	Öğretmen
Katılımcı Sayısı:	12-15 kişi
Gerekli Materyaller:	Herhangi bir malzemeye gerek duyulmamaktadır.
Etkinliğin Süresi:	Katılımcı sayısına bağlı olarak 10-15 dakika
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	Uygulayıcının ön hazırlık yapmasına gerek yoktur.
Uygulama:	Katılımcılar çember şeklinde ayakta dizilirler. Grup lideri gruptan bir kişinin ismini söyleyerek yapması gereken yönergeyi verir. (Örneğin: Tek ayak üzerinde dairenin etrafında bir tur atmasını ister veya el çırparak yer değiştirmesi istenir gibi.) Sonrasında yeni lider yönergeyi yerine getiren kişi olur oda başka bir katılımcıya yeni bir yönerge verir. Bu şekilde tüm katılımcılar katılım sağlayana kadar etkinlik devam eder.

Etkinliğin Adı:	NEREYE BAŞVURABİLİRİM?
Etkinliğin Kazanımları:	Katılımcıların ihmal istismar ve şiddet kavramlarını tanımlarını ve bu durumlarla karşılaşıldığında neler yapılması gerektiği hakkında bilgi edinmelerini sağlamak.
Hedef kitle ve Kademe:	Öğretmen
Katılımcı Sayısı:	12-15 kişi
Gerekli Materyaller:	Sunu , EK-1 (Örnek olayların yazılı olduğu kağıtlar), kutu
Etkinliğin Süresi:	40-60 Dk.
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:	Ek-1 de yer alan bilgi notları kesilerek bir kutuya veya torbaya koyulur.
Uygulama:	Grup lideri katılımcılara ihmal, istismar ve şiddet konulu sunuyu yapar. Daha sonra grup üyelerinden birinin kutudan bir örnek olay (Ek-1) çekmesi istenir. Grup üyesi örnek olayı okuduktan sonra olayın ihmal, istismar, şiddet kavramlarından hangisinin içinde yer aldığı konuşulur ve sonrasında hangi kuruma başvurulması gerektiği tartışılır. Bu süreçte uygulayıcı hazırlanan Ek-2 den yardım alabilir. Ardından başka bir grup üyesinin kutudan örnek olay çekmesi istenir. Örnek olaylar bitene kadar kâğıt çekilmeye devam edilir. Tüm örnek olaylar değerlendirildikten sonra etkinlik sonlandırılır.

EK-1

Örnek Olay -1

İlkokul 4. sınıf öğrencisi Necati tenefüste 2.sınıf öğrencilerinden birkaçının pantolonunu indirmeye çalışmıştır.

Örnek Olay -2

Ortaokul 5. sınıf öğrencisi Şamil okulda bayılmıştır. Arkadaşlarından Şamil'in her gün kahvaltı yapmadan okula geldiği bilgisine ulaşmıştır.

Örnek Olay -3

11. sınıf öğrencisi Erdem'in, öğretmeni okula geldiğinde vücudunun görünen yerlerinde çeşitli darp izlerinin olduğunu fark etmiştir. Sorduğunda bunu abisinin yaptığını söylemiştir.

Örnek Olay -4

10. sınıf öğrencisi Meral, kendisinden yaşça büyük birisi tarafından cinsel içerikli videolar gönderildiğini öğretmenine söylemiştir.

Örnek Olay -5

Okul personelinden Ali'nin, öğrencilerden kilolu olanlara şişko, tosuncuk gibi lakaplar taktığını nöbetçi öğretmen fark etmiştir.

Örnek Olay -6

9. sınıf öğrencisi Zehra'nın okulda sürekli içekapanık bir öğrencidir. Okul rehber öğretmeni ailesiyle görüştüğünde babasının işi gereği aileden uzak kaldığı annesinin de yeterli ilgi göstermediği anlaşılmıştır.

Örnek Olay -7

3. sınıf öğrencisi Lara'nın okula gelirken okul araç gereçlerini getirmedeği gözlenmiştir. Ailesi okula çağırılıp görüşülmek istenmiş ancak aile hiçbir çağrıya geri dönüş sağlamamış ilgisiz davranmıştır.

Örnek Olay -8

7. sınıf öğrencisi Davut'un, okul çıkışlarında trafik ışıklarında mendil sattığı tespit edilmiştir.

Örnek Olay -9

10. sınıf kız öğrencileri pansiyondan okula gelirken yolda kendilerinden yaşça büyük bir erkeğin cinsel organını gösterip kovaladığını söylemişlerdir.

Örnek Olay -10

3. sınıf öğrencisi Süreyya'nın anne babası boşanmıştır. Süreyya ile anne babası ilgilenmeyip anneanne ve dedesi ilgilenmektedir.

Örnek Olay -11

4. sınıf öğrencisi Sinan geniş bir ailenin son çocuğudur. Bir gün amcasının onlara ziyarete geldiğini ve onun özel bölgelerine dokunduğunu öğretmenine anlatmıştır.

Örnek Olay -12

6. sınıf öğrencisi Ayşe fiziksel engellidir. Ayşe'nin sınıfı 4. katta olduğu için zorluk yaşamaktadır.

Örnek Olay -13

5.sınıf öğrencisi Semih sanayide çalıştırılıp, parası babası tarafından alınmakta ve şiddet görmektedir.

Örnek Olay -14

12. sınıf öğrencisi Süleyman sınava hazırlanmaktadır. Ailesi okul dışı faaliyetlere zaman ayırmasına izin vermemekte ve dersler noktasında yoğun baskı yapmaktadır.

Örnek Olay -15

11. sınıf öğrencileri okulda iki grup olmuştur. Ali bu gruplardan ayrılmak istemiş ancak grup üyeleri tarafından tehdit edilmiştir.

Örnek Olay -16

9. sınıf öğrencilerinden Melisa evine giderken tanımadığı bir kişi tarafından boş bir inşaata zorla götürülmek istenmiştir.

Örnek Olay -17

2. sınıf öğrencisi Elif okulda tahtayı görememektedir. Sınıf öğretmeni ailesini defalarca çağırıp hastaneye götürülmesini söylediği halde aile götürmemiştir.

Örnek Olay -18

3. sınıf öğrencisi Mustafa babası tarafından alkol kullanmaya zorlanmaktadır.

EK-2

Örnek Olay -1

Ortaokul 5. sınıf öğrencisi Şamil okulda bayılmıştır. Arkadaşlarından, Şamil'in her gün kahvaltısı yapmadan okula geldiği bilgisine ulaşılmıştır.

(İhmal-Aile Sosyal Hizmetler)

Bu durumu fark eden öğretmen öncelikle okul idaresine bilgi vererek öğrencinin ailesiyle görüşme sağlamalıdır. Gerekli uyarıların yapılmasının ardından öğrenci gözlem altına alınmalıdır. İhmal durumunun devam ettiği gözlenirse okul idaresi ile işbirliği içerisinde Aile Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne bildirilmelidir.

Örnek Olay -2

11. sınıf öğrencisi Erdem okula geldiğinde öğretmeni vücudunun görünen yerlerinde çeşitli darp izlerinin olduğunu fark etmiştir. Sorduğunda bunu abisinin yaptığını söylemiştir.

(Şiddet/Fiziksel İstismar- Aile Sosyal Hizmetler)

Bu durumu fark eden öğretmen okul idaresine ve rehberlik servisine bilgi verir. Aile okula davet edilir ve çocuğun durumu ile ilgili görüşme yapılır. Gerekirse aile sosyal hizmetlere haber verilir.

Örnek Olay -3

10. sınıf öğrencisi Meral, kendisinden yaşça büyük birisi tarafından kendisine cinsel içerikli videolar gönderildiğini öğretmenine söylemiştir.

(Cinsel İstismar-Polis, Savcılık)

Öğretmen öğrenciyle yaptığı görüşmeden sonra görüşmeyi tutanak altına almalıdır. Sonrasında en yakın emniyet birimi ya da savcılığa bildirmelidir.

Örnek Olay -4

Nöbetçi öğretmen, okul personellerinden Ali'nin öğrencilerden kilolu olanlara şişko, tosuncuk gibi lakaplar taktığını fark etmiştir.

(Psikolojik İstismar-Rehberlik Servisi-Okul İdaresi)

Bunu fark eden öğretmen, konu ile ilgili okul idaresini bilgilendirerek bu durumun son bulmasını sağlamalıdır. İhtiyaç duyulursa rehberlik servisine yönlendirme yapılabilir.

Örnek Olay -5

9. sınıf öğrencisi Zehra içekapanık bir öğrencidir. Sınıf rehber öğretmeni öğrenciyle görüştüğünde babasının işi gereği aileden uzak kaldığını annesinin de yeterli ilgi göstermediği anlaşılmıştır.

(İhmal-Rehberlik Servisi)

Bu durumda sınıf rehber öğretmeni rehberlik servisini bilgilendirerek müşavirlik desteği almalıdır. Bu bilgilendirme ışığında sınıf rehber öğretmeni ihmalin hala devam ettiğini düşünürse durum okul idaresi ile işbirliği içerisinde aile sosyal hizmetler müdürlüğüne bildirilmelidir.

Örnek Olay -6

3. sınıf öğrencisi Lara'nın okula gelirken okul araç gereçlerini getirmedeği, ödevlerini yapmadığı gözlemlenmiştir. Ailesi okula çağırılıp görüşülmek istenmiş ancak aile hiçbir çağrıya geri dönüş sağlamamış ilgisiz davranmıştır.

(İhmal-Aile Sosyal Hizmetler)

Öğrenci rehberlik servisine yönlendirilerek durum hakkında bilgi alınır. Aile geri dönüş sağlamadığından olay direkt olarak okul idaresi işbirliğiyle aile sosyal hizmetler müdürlüğüne bildirilmelidir.

Örnek Olay -7

7. sınıf öğrencisi Davut'un, okul çıkışlarında trafik ışıklarında mendil sattığı matematik öğretmeni tarafından fark edilmiştir.

(Ekonomik İstismar-Aile Sosyal Hizmetler)

Matematik öğretmeni durumu Aile Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne bildirmelidir. Ayrıca okul rehberlik servisi ve idare ile bu bilgiyi paylaşarak öğrencinin takibinin yapılmasını sağlamalıdır.

Örnek Olay -8

10. sınıf kız öğrenciler pansiyondan okula gelirken yolda kendilerinden yaşça büyük bir erkeğin cinsel organını gösterdiğini okul idaresine söylemişlerdir.

(Cinsel İstismar-Polis, savcılık)

Okul idaresi ivedilikle durumu kolluk kuvvetlerine bildirmelidir. Ayrıca öğrenciler yaşadığı travmatik olay dolayısıyla rehberlik servisine yönlendirilmelidir.

Örnek Olay -9

3. sınıf öğrencisi Süreyya'nın anne babası boşanmıştır. Süreyya ile anne babası ilgilenmeyip anneanne ve dedesi ilgilenmektedir.

(İhmal-Aile Sosyal Hizmetler)

Öğrencinin velayetinin kimde olduğunu öğrenmek amacıyla öğrencinin durumu Aile Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne bildirilmelidir.

Örnek Olay -10

4. sınıf öğrencisi Sinan geniş bir ailenin son çocuğudur. Bir gün amcasının onlara ziyarete geldiğini ve onun özel bölgelerine dokunduğunu öğretmenine anlatmıştır.

(Cinsel İstismar- Kolluk kuvvetleri, savcılık)

Bu durumdan haberdar olan öğretmen doğrudan kolluk kuvvetleri ya da savcılığa bilgi vermelidir.

Örnek Olay -11

6. sınıf öğrencisi Ayşe fiziksel engellidir. Ayşe'nin sınıfı 4. katta olduğu için zorluk yaşamaktadır.

(İhmal- Okul İdaresi)

Okul İdaresine haber verilmelidir. Okul idaresi öğrencinin engel durumuna göre gerekli tedbirleri almalıdır.

Örnek Olay -12

5.sınıf öğrencisi Semih sanayide çalıştırılıp, parası babası tarafından alınmakta ve şiddet görmektedir.

(Ekonomik İstismar-Şiddet-Aile Sosyal Hizmetler)

Olaydan haberdar olan kişi doğrudan Aile Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne bilgi vermelidir.

Örnek Olay -13

12. sınıf öğrencisi Süleyman sınava hazırlanmaktadır. Ailesi okul dışı faaliyetlere zaman ayırmasına izin vermemekte ve dersler noktasında yoğun baskı yapmaktadır.

(Psikolojik Şiddet- Rehberlik Servisi)

Olaydan haberdar olan kişi, öğrenciyi ve veliyi rehberlik servisine yönlendirerek yardım almasını sağlamalıdır.

Örnek Olay -14

11. sınıf öğrencileri okulda iki grup olmuştur. Ali bu gruplardan ayrılmak istemiş ancak grup üyeleri tarafından tehdit edilmiştir

(Psikolojik Şiddet-Polis, savcılık)

Olayla ilgili kolluk kuvvetleri ve savcılığa başvurulmalıdır.

Örnek Olay -15

9. sınıf öğrencilerinden Melisa evine giderken tanımadığı bir kişi tarafından boş bir inşaata zorla götürülmek istenmiştir.

(İstismar-Polis, savcılık)

Olay kolluk kuvvetleri ya da savcılığa bildirilmelidir.

Örnek Olay -16

2. sınıf öğrencisi Elif'in görme problemi olduğu ve okulda tahtayı göremediği gözlemlenmiştir. Sınıf öğretmeni ailesini defalarca çağırıp hastaneye götürülmesini gerektiğini söylediği halde aile götürmemiştir.

(İhmal-Hastane, Aile Sosyal Hizmetler)

Öğretmen ve okul idaresi ile işbirliği yapılarak olay Aile Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne bildirilmelidir.

Örnek Olay -17

3. sınıf öğrencisi Mustafa, babası tarafından alkol kullanmaya zorlanmaktadır.

(İstismar-Aile Sosyal Hizmetler)

Olayı fark eden öğretmen tarafından okul idaresi ile işbirliği içerisinde Aile Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne bildirimde bulunulmalıdır.

KAYNAKÇA

AAP Committeeon School Health. *CorporalPunishment in Schools Pediatrics*, 2000; 106: 343.

Akbulut, S. *Gerçekten eşit miyiz? Acı (ma), Zayıf Gör (me) Ve Yok Say (ma) Ekseninde Engelli*

Ayrımcılığı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.2012.

Çocuk Koruma Kanunu, Madde 3, Madde 6.

Dilbaz, A.U. *Temel Eğitim Okullarında Bedensel Engelli Öğrenciler İçin Yapılması Gereken Fiziki*

Düzenlemeler. (Tezsiz yüksek lisans proje önerisi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Denizli,2016. (01.07.2017)

Dubowitz, H. Finkel, M. *ChildAbuseandNeglectIn:PrimaryPediatricCare*, Hoekelman RA(ed)Mosby, Missouri, 1997, pp:621-26.

Duman, N. *Yetişkin Psikolojik İstismarını Tanımak*, Cilt: 5 Sayı: 1, 33 - 43, 01.01.2019.

Güner, Ş. İ. Güner, S. ve Şahan, M. H. (2010). *Çocuklarda Sosyal Ve Medikal Bir Problem; İstismar.* Van Tıp Dergisi, 17(3), 108-113.

GilgunJF,McLeod L. *Genderingviolence.* *Studies in SymbolicInteractionism*; 1999; 22: 167-93.

<https://www.antalyakolejleri.com.tr/8-yazi-cocugum-siddet-goruyor-mu-....html> (15.04.2023)

https://bddo.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/67/14/703629/dosyalar/2019_02/19110845_ocak-yubat_4_belge.pdf , (15.04.2024)

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5395.pdf> (15.04.2024)

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/397822>

https://manavgatram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/07.12.970601/dosyalar/2018_02/01162917_okulda_psikososyal_koruma_dikey_a4.pdf, 21.11.2022.

[Http://www.dualpsikoloji.com/cocuk/cinsel-bilgilendirme/cocuklarda-istismari-onleme-ve-mahremiyet-bilinci.html](http://www.dualpsikoloji.com/cocuk/cinsel-bilgilendirme/cocuklarda-istismari-onleme-ve-mahremiyet-bilinci.html), 21.11.2022.

<https://cinselsiddetlemucadele.org/2020/05/18/cocuga-yonelik-cinsel-istismar-tanimi-ve-farkli-turleri/> (03.10.2022, 11.00)

<https://sagligim.gov.tr/ruh-sagligi/cocuk-istismari-ve-ihmali.html> (03.10.2022,11.05)

<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/ruh-sagligi/ihmal-istismar.html>, 21.11.2022.

https://boyunderei.meb.k12.tr/icerikler/siddete-maruz-kalan-ve-siddet-uygulayan-ogrenciler-ile-karsilasildiginda-yapilmasi-gerekenler-siddete-maruz-kalan-ogrenciler_4355293.html (17.10.2022)

<https://proaktifpsikoloji.com/siddet-nedir-siddet-turleri-nelerdir/> , 15.04.2024.

<https://morcati.org.tr/yayinlarimiz/brosurler/186-cocuk-ihmalini-ve-istismarini-onlemek-elimizde-sessiz-kalma-suca-ortak-olma/> , 21.11.2022.

Kenny, M.C. *Child Abuse Reporting: Teachers' Perceived deterrents. Child Abuse and Neglect* 2001; 25: 81-92.)

Kırımsoy Emrah, *Kırmızıda Dur De! Cinsel İstismar İle Mücadele Başlangıç Kitapçığı*, 2020.

Kowalski, R. M., S. P. Limber, and P. W. Agatston. *Cyberbullying: Bullying in the Digital Age*. Malden, MA: Blackwell Publishing, 2008.

Koçöz, R., (2011), 'Şiddet' Üzerine.

Legano, L., McHugh, M.T., & Palusci, V.J. (2009). Child abuse and neglect. *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care*, 39(2), 1-26. DOI:10.1016/j.cppeds.2008.11.001

MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi MSKU Journal of Education ISSN 2148-6999 Cilt-Volume 5, Sayı- Number 1, 2018. (15.04.2024)

Nilüfer KOÇTÜRK, *Çocuk İhmalini ve İstismarını Önlemede Okul Çalışanlarının Sorumlulukları*, 2018.

Ögel, K., Tarı, I., Eke, C.Y. (2005). "Okullarda suç ve Şiddeti Önleme." Yeniden Yayınları, No: 17, İstanbul.

Page, R.M., & Page, T.S. (2011). *Promoting health and emotional well-being in your classroom*. (5. Baskı). USA: Jones and Bartlett Publishers.

Pişkin, M. (2002). *Okul Zorbalığı: Tanımı, Türleri, İlişkili Olduğu Faktörler Ve Alınabilecek Önlemler*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice), 2(2), 531-562.

Roberts, H. (2005). Intervening to prevent accidents. B. Gillham ve J.A. Thomson (Eds.), *Child Safety: Problem And Prevention From Preschool To Adolescence: A Handbook For Professionals*, (s. 53-64). London: Routledge.

Sargın, N. (2020). *Eğitim Hayatında Şiddet ve Şiddeti Önleyici Çalışmalar ve Sorumluluklar*. Cilt: 6 SAYI: 45

Shannon, J.B. (2009). *Child Abuse Sourcebook*. (2. Baskı). Omnigraphics, Inc.

Tosun, Z. (2021), *Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi, Hizmet Sağlayıcılar İçin Uygulama Rehberi- Sayfa 42-43*.

Türk Ceza Kanunu, 2022.

Uz, R. (2018). *Okullarda Şiddet*. Sentez Yayıncılık. Bursa. 1. Basım.

UNICEF, *Çocuk Hakları Sözleşmesi*, 1992.

İHMAL İSTİSMAR VE ŞİDDETİ ÖNLEME KILAVUZU

Kılavuzda, İhmal, istismar ve şiddetin ne demek olduğu ve çeşitleri hakkında kısaca bilgilendirme yapılmaya çalışılmıştır. Okullarda bu konularla ilgili olarak neler yapılabileceği konusunda öneriler sunulmuştur. Aynı zamanda bu konunun hassasiyetine de vurgu yaparak okuyucuları konuyla ilgili olarak nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilgilendirme amaçlanmıştır. Geliştirilen etkinliklerin öğrenciler üzerinde sağaltım yaparak kendilerini daha iyi hissetmeleri, psikolojik sağlamlıklarının artırılması hedeflenmektedir. Elinizdeki bu kitap okullarımızda görev yapan psikolojik danışman/rehber öğretmenlere, velilere ve diğer sınıf/branş öğretmenlerine yol göstermesi amacıyla hazırlanmıştır. Çocukların okulda güvende hissetmelerini sağlamak için okullarda ihmal, istismar ve şiddet konularını ele alarak ebeveynlerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bu konuda neler yapabilecekleri konusunda fikirler sunmaktadır.